Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
…РЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…1921 оной …21-һээ гарана | № 128 (17251) | 1986 оной июниин 3, вторник | Сэн 3 мүн.

М. С. ГОРБАЧЕВ КРЫЛАТСКЫН МИКРОРАЙОНОЙ АЖАЛШАДТАЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев майн 31-дэ Москва хотын Крылатскын микрорайоной ажалшадтай уулзаба. Гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай барилгын ябасатай танилсахадаа, тэрэнэй ямараар хангагдадаг байһанда, шанарта онсо анхаралаа хандуулһан, магазинуудта, комсомолой, дискотекэдэ, социальна бусад обьектнүүдтэ хүрэһэн, хүдэлмэришэдэй гэр байрануудаар ябаһан байгаа.

Энэ микрорайоной ажалшадтай халуун уулзалганууд болобо. КПСС-эй, Совет гүрэнэй дотоодын болон гадаадын политикые, совет обществын ажабайдалай али бүхы талые нарижуулан гуримшуулха, арадай һуудал байдалые һайжаруулха, журам ба гуримые бэхижүүлхэ, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн бодото хэрэгүүдые халуунаар һайшаан дэмжэжэ байһанаа ажалшад М. С. Горбачевтой хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

М. С. Горбачевтой хамта Моссоведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Т. Сайкин, КПСС-эй Кунцевска райкомой нэгэдэхи секретарь И. М, Головков ябалсаба. [ТАСС].

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ …ОЙШОЛУУЛАШАГҮЙ ЗОРИЛГОНУУД

К. АЛБАШЕЕВ,
КПСС-эй обкомой секретарь.

…нэй, Тарбагатайн, Загарайн районуудай зарим ажахынуудта хартаабха тариха нилээд ехэ газарынь үшөөл хооһон байһаар. Хартаабхые хожомдуулжа тарихада, тэрэнь хүсэд эдеэшэдэггүй, үбэлдөө ёһоор хадагалагдадаггүй, гутадаг ха юм.

Хартаабхын өөһэдын үрэһэтэй болохо хэрэгые иигэжэ тоонгүй байха баримтатай саашадаа эбсэхын аргагүй. КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой эрилтын ёһоор, бүри энэ жэлдэ колхоз, совхоз бүхэндэ хартаабха хадагалха байрануудые зунай һаранuудта бариха шухала. Энээнэй түлөө ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд сэхэ харюусаха ёһотой. РАПО-нууд энэ хүдэлмэриие нарин хиналтада абажа, эмхидхэн ябуулха зэргэтэй.

Сэлэнгын, Тарбагатайн, Баргажанай, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй районуудай зарим ажахынуудта кукуруза, корнеплодууд болон тэжээлэй бусад ургамалнуудай тарилга удаарууулагдана.

Адууһа малые тэжээлээр хангаха асуудалда онсо анхарал табигдаха ёһотой. Хэды шэнээн тэжээлэй хэрэгтэй байһаниинь хараада абтажа, ажахы бүхэндэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэб табигдаха болоно. Тиимэһээ хэды шэнээн газарта тэжээлэй ургамалнуудыеарижа, ямар ургаса абаха, агротехническэ ямар комплексно хэмжээнүүдые бэелүүлбэл, хэрэгтэй тэжээл бэлэдхэгдэхэб гэжэ хуу урид тодорхойлогдохо ушартай. Байгша ондо орооһо таряанай газар зарим тэды хорооrдожо, 50 мянган гектарта тэжээлэй ургамалнууд нэмэгдэжэ таригдаха байна. Энэ газар дээрэһээ шадаал һаа ехэ ургаса абахын тула бүхы шухала хэмжээ абаха хэрэгтэй.

Энэ жэлдэ газарай хүрьһэндэ шииг нойтоной дутамаг байһаниие хараада абажа, бүхы ургамалнуудые агротехникын нарин заабариин ёһоор тарижа ургуулхалаа гадна, һайжаруулагдаһан таряалан, сабшалангай, илангаяа уһалагдадаг газарай гектар бүхэнэй ашаг үрые эрид дээшэлүүлхэ шухала. Бии байһан уһые, уһалууриин бүхы техникые бүлүүр станцинууд болон уһа сасадаг түхеэрэлгэнүүдые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхэ. Нүүдэл бүлүүр станцинуудые хэрэглэжэ, доод газарые шадаал һаа оло дахин уһалха хэрэгтэй.

Гэхэтэй хамта ажахынуудһаа абтаһан тоо мэдээн дээрэһээ харахада, эдлүүриин газарые уһалха хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Таряалан шиигтүүлэн уһалха түсэб оройдоол 50 процент дүүргэгдээ. Харин Ивалгын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынуудта бүришье бага газар уһалагдаа. Таригдаһан ургамалнуудые уһалха хүдэлмэри баһал үргэнөөр эмхидхэгдэнэгүй. Уһалууриин техникэ муугаар хэрэглэгдэнэ. Бүхы 876 бүлүүр станцинуудай оройдоол 376-ниинь, уһа сасан хаядаг 676 машинануудай 205-ниинь лэ хүдэлгэгдэнэ. Илангаяа нэгэ доро ехэ газар уһалха хүсэтэй «Фрегат», «Днепр» агрегадууд хангалтагүй муугаар хэрэглэгдэнэ. Жэшээнь, Бэшүүрэй районда бии байһан 14 «Фрегат» агрегадай 5-ниинь лэ хүдэлгэгдэнэ. Баһал иимэрхүү байдал Мухар-Шэбэрэй, Зэдын, Хяагтын районуудта үзэгдэнэ.

Бүлүүр станцинуудаар сабшалан уһалха хүдэлмэри мууса ябуулагдана гэхээр. Энэ үе соо оройдоол 26 мянган гектар сабшалан уһалагдаа гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 5 мянган гектараар бага болоно. Газарай хүрьһэнэй шииг нойтоор дутамаг үедэ уһалууриие иигэжэ тоохогүй гээшэмнай яашье таарахагүй.

Таряалан, сабшалан уһалалгые эрид түргэдхэхэ, бүхы бүлүүр станцинуудые, уһа сасан хаядаг түхеэрэлгэнүүдые бултыень хүдэлгэжэ, түхэрээн сүүдхэ соо ашаглаха шухала. Илангаяа уһалууриин шанарые хинан хараха, нормыень наринаар сахиха хэрэгтэй.

Ямаршье улариилтай үедэ ургасын хойноһоо саг соонь һайнаар харууһалжа шадаа һаа, ехэ ургаса абтадаг гээшэ. Тиимэһээ тарилгын дүүрэмсээр ургасаяа буртаг үбһэ ногоондо даруулангүй саража абаха, зурууд хоорондонь элдүүрилхэ, хорхой шумуулые үгы хэхээр хоро хаяха, ургасада нэмэлтэ тэжээл болгон минеральна үтэгжүүлгэ оруулха, оло дахин уһалха саг ерээ.

Ерэхэ жэлэй ургасада һаналаа табижа, сэбэр паарые саг соонь һайнаар хахалха тушаа мартажа болохогүй. Зэдын районой ажахынууд хоёрдохи жэлээ сэбэр паар хахалалгые хабарай эртын тарилгын урда тээ эхилжэ, саг соонь дүүргэнэ. Гэбэшье зарим ажахынууд энэ хүдэлмэриие баһал унжагайруулһаар. Жэшээнь, Тарбагатайн районой ажахынууд паар хахалха түсэбөө оройдоол 37 процент, Мухар-Шэбэрэй район — 38, Түнхэнэй район 43 процент, харин Кабанскын район миил 20 процент, Яруунын район 24 процент дүүргэнхэй. Ерэхэ жэлэй ургасада хэрэгтэй сэбэр паарые саг соонь һайнаар элдүүрилжэ бэлдэхэ гээшэ ажахынуудай, РАПО-нуудай агрономуудай түрүүшын уялга мүн.

Бүри мүнөөнһөө үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ, ургаса хуряалгада бүхы хэрэгтэй юумые эдэбхитэйгээр бэлдэжэ эхилхэ шухала. Гэбэшье тэжээл бэлэдхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ техникэ удаанаар заһабарилагдана. Республика дотор тракторай косилка болон тармуурнуудые заһабарилха түсэб 70 процент, силосэй комбайнуудай заһабарилга—60, АВМ агрегадуудай заһабарилга 55 процент дүүргэгдээ. Яруунын, Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй районуудай ажахынуудта тэжээл бэлэдхэхэ техникэ илангаяа муугаар заһабарилагдана.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хаһа хүрэтэр багахан саг үлэбэ. Ушар тиимэһээ тэжээл бэлэдхэлгын техникые заһабарилха хүдэлмэриие эрид түргэдхэхэ, хэрэгтэй газартань запасной хэрэгсэлнүүдээр, заһабарилгын талаар ажахынуудта туһаламжа хүргэхэ тушаа республикын агропромой комитет, тэрэнэй предприятинууд нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

Ажахынуудта витаминтай ногооной гурил хадагалха складуудые бариха, халуун агаар үлеэлгэжэ нойтон үбһэ хатааха түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, сенаж болон силосэй траншейнүүдые бэлдэхэ, гараар үбһэ сабшаха, хуряаха зэр зэмсэгүүдые бэлдэхэ хүдэлмэриие эршэмтэйгээр ябуулха шухала. Мүнөө хуурай улариилтай үеын тохёолдоод, хээрын ногооной мууса ургажа байһаниие хараада абажа, үнеэдые, тугал, хурьгадые, оруулжа бэлшээхэ уһалагдадаг, һайжаруулагдаһан бэлшээринүүдые заһабарилха, һэльбэн шэнэлхэ хүдэлмэриие үргэнөөр эмхидхэхэ хэрэгтэй. Мүнөөнһөө тэжээл бэлэдхэхэ оньһожоруулагдаһан, ажалаа морёор-гараар бүтээхэ звенонуудые бүридхэхэ саг ерээ.

Зунай һаранuудта мал ажалда зайлашагүй бүтээхэ ажал олон. Энэ үедэ гаргаша багатайгаар ехэ продукци абаха арга боломжые дүүрэнээр хэрэглэхэ болонобди. Гэбэшье бэлшээридэ ябаһан мал юумэ оложо эдинэ бээ гэжэ найдангүй, тэдэнээ һайнаар адуулха, илангаяа хүдэлжэ байһан малшадта таатай һайн эрхэ байдал бии болгохые оролдоогүй, энээндэ нарин хиналта табяагүй ажахынуудта зунайшье элдин хаһада һанаһанда хүрэмэ ехэ һүн, мяхан абтадаггүй бшуу. Жэшээнь, Хэжэнгын, Яруунын, Баргажанай районуудай ажахынуудта нёдондо зунай дүрбэ һарада үнеэн бүриһөө оройдоол 600 килограммһаа бага үлүүтэйхэн һүн һаагдаа һэн. Кабанскын болон бусад хэдэн районуудай олохон гүүртэнүүдтэнь зунай бэлшээриин үедэ үхэр бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдэ оройдоол 300—400 граммаар нэмээгдээ. Зарим ажахынуудта мал, илангаяа хурьгад, тугалнууд гарзалуулагдаа.

Мүнөө олонхи колхоз, совхозуудта хонин һүрэгэй, һубай малай гүүртэнүүдэй зунай бэлшээринүүдтэ гаргагдаад байхада, урда жэлнүүдтэ тохёолдоһон дутагдалнуудые хараада абаха ёһотой. Ажахы бүхэндэ бүхы мал эрэ эмээрээ, наһаараа хуу амяарлагдажа, тусхай гүүртэнүүд болгогдохо байна. Түрүүшын үдэрнүүдһээ малай бэлшээриин ямараар эмхидхэгдэһые наринаар хинан шалгаха шухала. Һаалиин фермэнүүдэй зуһалангуудта үнеэдые һааха нүүдэл оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхохо, үнеэдтэ нэмэлтэ тэжээл эдюулхэ, һү һэбэрүүлэн хүргэхэ байра бэлдэхэ, малые һоно батагаанһаа хамгаалха арга хэрэглэхэ, искусственна үрэжүүлгын пунктнуудые түхеэрхэ гэхэ мэтэ олон тоото асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэй. Тэндэһээ хүнүүдые, продукци зоохэ найдамтай һайн харгы хэхэ болоно.

Малшадта ажаһуудалай, соёлой бүхы хэрэгтэй эрхэ байдал бии болгохо, илангаяа холын бэлшээринүүдтэ байрлаһан малшадта онсо анхарал хандуулхаяа мартажа болохогүй. Тэндэ тэжээлэй дабһан абаашагдаха, малай хүйтэн хура бороодо хорохо дал һарабша түхеэрхэ байна.

Хонин ажалда түлгэ, зуһагуудые нооһонойнь шанараар илгаха, хүгшэрһэн муудаһан эхэ хонидые голодоһондо гаргаха, хурьгадые эхэһээнь һалгааха хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлбэ. Энээнэй һүүлээр ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд отаранuудые тон наринаар бүридхэхэ ёһотой. Бүхы хурьгад июниин түрүүшын хахадһаа оройтуулагдангүй эхэнүүдһээ илгагдаха ушартай. Энээниие хожомдуулбал, эхэ хонид хүсэ шадал ёһоор абахагүй, тэрэнһээ уламжалан үрэжүүлгэ удаарууулагдаха байна. Илгагдаһан хурьгадые һайн бэлшээридэ адуулха, нэмэлтэ тэжээл эдюулхэ, тэдэнэй байха һарабша сараай түхеэрхэ хэрэгтэй. Мухар-Шэбэрэй районой «Искра», Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозуудта, Хориин районой Үдын, Ивалгын районой «Заветы Ильича» совхозуудта хурьгадые шахан таргалуулха талаар һайн дүй дүршэл бии болоонхой. Тэндэ һурагшадай үйлэдбэриин бригаданuудай хүсөөр ехэ юумэн хэгдэнэ. Энэ жэлдэ 150 мянганһаа үсөөн бэшэ эрэ хурьгад шахагдажа, гүрэндэ тушаагдаха болоно. Тиихэдээ урда жэлнүүдэйхидэл эгээл муу хурьгадые ажахынуудта үлээхэ гэжэ оролдохогүй байна. Хурьгадые һайн бэлшээридэ адуулхынгаа хажуугаар, тэдэндэ нэмэлтэ тэжээл — талха таряа, ногооной гурил, сабшагдаһан ногоо эдюулхэдэ һайн үрэ дүн туйлагдадаг.

Байгша ондо республика дотор 720 мянганһаа үсөөн бэшэ эхэ хонидые, зуһагуудые, зарим ажахынуудта эмэ түлгэнүүдыешье үрэжүүлхэ арга бии.

Хониной нооһо хайшалха хаһа дүтэлбэ. Энэ харюусалгатай хаһа үнгэргэхэ дүй дүршэл дээрэһээ абажа харахада, урда жэлнүүдтэ зарим ажахынууд энэ шухала хүдэлмэрее унжагайруулдаг, тэрэнээ хаһа саг соонь үнгэргэдэггүй, нооһо хайшалалгын шанарта анхаралаа хандуулдаггүй байһан гээшэ. Эндэһээ боложо нилээд ехэ ноһо алдадаг байгаабди. Мухар-Шэбэрэй районой «Одон» совхоз, Зэдын районой «Мир» колхоз нёдондо шухала хүдэлмэрее ехэл хангалтагүйгөөр үнгэргөө. Хэжэнгын районой «50 лет Октября», Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозууд, Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхоз болон бусад ажахынуудһаа гүрэндэ тушаагдаһан нооһонойнь шанарынь ехэл муу, элдэбын зүйлнүүдээр, материалнуудаар холигдоһон байгаа. Зэдын районой Алцагай совхозойхид, Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид тюк болгон багсалһан нооһоео шэрэхэдээ эзэн буса ябадал гаргаһан байха юм. Иимэ жэшээнүүд байгша ондо дабтагдаха ёһогүй. Хэрбээ нэгэ хонинһоо 100 грамм нооһон абтаагүй һаа, харин республика дотор тэрэмнай аяар 140 тонноор хүрэнэ. Хониной нооһо хайшалалгада жэжэ-божо юумэн гэжэ байха ёһогүй. Илангаяа энэ харюусалгатай хүдэлмэрее хаһа болзортонь үнгэргэхэ, хонидые графигайнь ёһоор пунктда туужа асарха, нооһо илгагша ба лаборантнуудай ажалые һайнаар эмхидхэхэ, эндэ хүдэлһэн хүнүүдые материальна болон моральна талаар урмашуулха, һайн бэлэдхэлтэй хайшалагшадые бэлдэхэ гээшэ тон шухала.

Энэ жэлдэ гүрэндэ нооһо худалдаха түсэбэй дүүргэлтые хараада абан, эртын 100 мянган хурьгадай нооһые хайшалха ёһотойбди. Захааминай районой ажахынууд, Хэжэнгын совхоз, Тарбагатайн районой «Маяк», Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд жэл бүхэндэ хурьгадай нооһо хайшалха хүдэлмэриее һайнаар эмхидхэдэг. Эдэнэрэй дүй дүршэлые бүгэдын хэрэг болгохо ёһотойбди.

Энэ талаар ажахынуудай, РАПО-гой, республикын гүрэнэй агропромой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, дары хэмжээ абаха болоно. Байгша оной хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтые майн 15-най байдалаар харaад үзэхэдэ, гүрэндэ мяха худалдаха даабари 68 процент дүүргэгдээ. Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Хурамхаанай, Бэшүүрэй районуудай колхоз, совхозуудай үрэ дүнгүүдынь энээнһээ нилээд доошоо байна. Иимэ байдал манай һанаае зобоохо ёһотой. Олохон ажахынууд үнгэрһэн дүрбэн һарын хугасаа соо мяханай комбинадта бага шэгнүүртэй мал тушаагаа. Яруунын, Захааминай районуудһаа тушаагдаһан эбэртэ бодо малай толгой бүриин шэгнүүрынь 300 килограммһаа доошо, Хяагтын районой колхоз, совхозуудһаа худалдагдаһан үхэрэйнь шэгнүүри 238 килограмм татаа. Хэрбээ энэ талаар дары хэмжээ абаагүй һаа, гүрэндэ мяха тушааха жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ бэрхэтэйхэн байдалда орохонь.

Ивалгын, Хойто-Байгалай районуудай ажахынууд тоһоной заводто һү тушааха хахад жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргэө. Баргажанай районой колхоз, совхозууд түсэбөө энэ үдэрнүүдтэ бэелүүлхэнь. Гэхэтэй хамта, Хориин районой совхозууд һү һаалгаяа нёдондонойхиһоо нилээд доошолуулаа. Тарбагатайн, Сэлэнгын, Кабанскын, Хэжэнгын, Яруунын болон бусад районууд үлэгшэ хугасаа соо энэ талаар шангахан хүдэлжэ гараха болоно.

Мал ажалые саашадань эрид хүгжөөхэ талаар асуудал РАПО-нуудай, үүлтэр һайжаруулха албануудай ажахынуудай мэргэжэлтэдэй үдэр бүриин анхарал доро байха ёһотой. Хориин, Яруунын, Түнхэнэй, Ивалгын районуудай колхоз, совхозуудта нёдондоной хидо орходоо үнеэд, эмэ хашарагууд, Прибайкалиин, Бэшүүрэй, Түнхэнэй районуудта эхэ гахайнууд үсөөнөөр отондо оруулагдаа. Гүүнүүд баһал үсөөнөөр үрэжүүлэгдэһэн байна. Оймарой совхозой Дулаанай һү һаалиин фермэдэ гурба һарын хугасаа соо эмэ малые үрэжүүлхэ пункт нээхэ асуудал шиидхэгдээгүй байһаар. Эндэ мүнөө юһэн буха байлгагдана, олонхи үнеэдынь ехэл турааһхайнууд. Иимэ байдалтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ ушартайбди. Энэ хэрэгые республикын гүрэнэй агропромой болон районуудай агропромышленна нэгэдэлнүүдэй мэргэжэлтэд шиидхэхэ уялгатай.

Таряан болон мал ажалай продукциие үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ажахын тоосоон, хамтын подрядай гурим, үйлэдбэриин шэнэ системэ болон ажалай түлбэри онсо һүүри эзэлхэ байна. Ушар тиимэһээ гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлтэдэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд, отделенинүүдые эрхилэгшэд, бригадирнууд, мал ажалай фермэнүүдые даагшанар хубитануудаа оруулха болоно. Эдэнэрэй хүтэлбэрилхэ, шадабариие, харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар анхарал хандуулагдаха шухала. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы хүдэлмэрилэгшэд даалгагдаһан ажалдаа эзэн ёһоор хандаха, ажалай журам наринаар сахиха уялгатай гээшэ.

Республикын агропромкомитет болон РАПО-нууд колхоз, совхозуудай ба бусад организацинуудай, мүн агропромышленна комплексые саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ хабаатай бүхы асуудалнуудые шиидхэхэ аргатайшье, уялгатайшье. Нэн түрүүн гүрэнэй түсэб дүүргэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр бэлдэхэ, хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангаха хэрэгтэ анхарал хандуулагдаха байна. Ил[illegible] эндэ агропромышленна [illegible]мплексын гол партнери[illegible]аа эршэмтэйгээр ябу[illegible]ёһотой. Мелиорацин [illegible] уһанай ажахын министерство, «Буркоопсоюз», «Птицепром» трест энэ хэрэгтэ хабаатай.

Агропромышленна комплексые партийна талаар хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ КПСС-эй райкомууд онсо һүүри эзэлхэ байна. Колхоз, совхозуудай, агропромышленна комплексын бусад предприятинуудай партийна организацинуудые бэхижүүлхэ, ажахын асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудай үүргые бэхижүүлхэ хэрэгтэ анхарал хандуулагдаха ёһотой. Колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэдые ба звенонуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо, бэлдэхэ, һургаха асуудалнуудые КПСС-эй райкомууд шиидхэхэ уялгатай.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ ба тэрэниие гүрэндэ худалдаха талаар гүрэнэй түсэб болон социалис уялганuудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй онол арганuудые хубилган һайжаруулга хадаа партийна хүдэлмэриин гол шухала хараа шэглэл болоно. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые саг соонь соголхо, тэрэниие олоной дунда дуулгаха, мүрысөөндэ хабаадагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэрэг баһал шухалада тоологдоно.

Совет правительствын МЭДҮҮЛГЭ

Буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые али бүхы талаарнь үргэдхэхэ, тэдэниие замбуулинай дайдада нэбтэрүүлхэ, уласхоорондын түгшүүрилые улам дэбэргэхэ талаар шэглүүлэгдэһэн американ гадаадын политическэ мүнөөнэй хараа шэглэлэй бодото удха шанарые Холбоото Штадуудай правительствын бэелүүлжэ байдаг хэрэгүүд үшөө дахин элирхэйлэн гэршэлбэ.

1972 оной саг зуурын хэлсээе, ОСВ-2 тухай 1979 оной договорые — стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай совет-американ договорой-хуулиин документнүүдые саашадаа сахихаяа США-гай бодото дээрэ арсаха байһан тухай президент Рейган байгша оной майн 27-до соносхобо. Саашадаа американ стратегическэ хүсэнүүдые байгуулгада хабаатай шиидхэбэринүүдые абахадаа, ОСВ тушаа хэлсээнүүдээр хараалагдаһан хизаарлалганuудые США баримталан бэелүүлхэгүй юм гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Эгээл тиигэжэ Советскэ Союзай уридшалан һануулһан юумэн болобо. Стратегическэ буу зэбсэгүүдые хизаарлалгын договорнууд, хэлсээнүүд тушаа али бүхы ябуулганuуд сооһоо США-гай захиргаан иимэ буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, хороохо арга олгоһон бүхы үйлэ хэрэгүүдэй үндэһэ һууриинь усадхаһан харгы зам шэлэбэ. Өөһэдынгөө буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгын программые бага болголтой гү, али ямаршье хиналтагүйгөөр зэбсэг хэрэгсэл гаргалгые үргэлжэлүүлэлтэй гү гэһэн асуудалай табигдахадань, Вашингтоной һүүлшынхинь шэлэһэн байна. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые һуларуулжа, шэнэ хэлсээнүүдые баталхын тула эгээл таарамжатай байдал байгуулха арга олгоһон договорой гуримые буруу һүргэхэ хэрэгтэ мүнөөнэй американ хүтэлбэрилэгшэд тон аюултай хэмжээнүүдые бэелүүлбэ гэжэ президентын шиидхэбэри элирхэйлэн гэршэлнэ.

Байгша оной һүүл багта, шэнэ буу зэбсэгүүдые, тусхайлбал, далита ракетэнүүдтэй хүндэ бомбардировщигуудые дэлгэрүүлэн тарааха зорилго США урдаа табижа, ОСВ-2 гэжэ договорһоо гарахые һанаашална. Ами амяарнь хубаарилан табигдадаг хубиинуудаар хангагдаһан стратегическэ түхеэрэлгэнүүдые 1320-һоо дээшэ гаргахые бодомжолно. Энэ хэмжээе дээшэлүүлхэгүй зорилготойгоор бии байгаа буу зэбсэгүүдые США задалхагүй юм гэжэ президент сэхэ мэдүүлбэ.

Бодото дээрэ США-гай захиргаан ядерна буу зэбсэгүүдые үргэнөөр бүтээн гаргаха талаар тэрэнэй абаһан үргэн ехэ хэмжээнэй стратегическэ программые гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлхэ хараа шэглэл бэелүүлжэ эхилээ. ОСВ тухай хэлсээнүүд энэ программые зарим тэды зогсоожо байдаг һэн. Тусхайлбал, США холын зайда хэрэглэгдэхэ далита ракетэнүүдтэй Б-52, Б-1Б түхэлэй бомбардировщигуудые тодхон табихаһаа гадна, түбинүүд хоорондын баллистическэ «Миджитмен» гэжэ шэнэ түхэлэй ракетэ байгуулха, түбинүүд хоорондын баллистическэ «МХ» түхэлэй үшөө ракетэ тодхожо табиха, «шэнэ далита ракетэ» зохёон бүтээлгые хурдадхаха хараатай. «Одото дайнай» программын үндэһөөр замбуулинай добтолхы буу зэбсэгүүдые байгуулха хүдэлмэрее үргэлжэлүүлхые хараалжа байһанаа соносхобо.

Уһан доогуур ябадаг «Трайдент» түхэлэй 8-дахи онгосын ашаглалгада оруулагдаха байһанһаа уламжалан, ракетэнүүдые тээгээд, уһан доогуур ябадаг «Посейдон» түхэлэй хоёр онгосо һаяын сагта задалхые хараалһан ушар ОСВ-2 договорой дүримые сахиха хүсэлэнтэй байлгаһаа бэшэ, харин бюджедэй мүнгэ зөөри алмаха хүсэл эрмэлзэлгэнүүдээр тайлбарилагдана.

Советскэ Союзай зүгһөө хэлсээнүүдые зарим тэды «хазагайруулһанһаа» уламжалан, эдэ бүгэдые сагааруулхые һэдэнэ. Гэбэшье иимэ баталамжанууд эхинһээ эсэс хүрэтэрөө ямаршье үндэһэ баримтагүй байна. Иимэ хазагайруулганuуд гаргагдаашьегүй, гаргагдахашьегүй. Эдэ бүгэдэн тухай США-гай правительствада һайн мэдээжэ. Договороор хараалагдаһан хизаарлалганuудта орондоггүй, американ сэрэгэй шэнэ программа бэелүүлхые Вашингтоной һэдэжэ байһыень, Советскэ Союз тушаа һанаанһаа абаһан худал хуурмаг гэмнэлгэнүүдые совет тала нэгэнтэ бэшэ балшыса элирүүлһэн байгаа.

Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар бии байгаа хэлсээнүүдтэ СССР-эй залан сэхээр хандадагынь мэдээжэ. Бээ дээрээ даажа абаһан бүхы уялганuудаа совет тала наринн нягтаар, дүүрэн хэмжээгээрнь бэелүүлдэг байгаа, мүнөөшье бэелүүлжэ байна. Тиихэдээ тэрэ ОСВ-2 тухай договороор хараалагдаһан уялганuудые хоёр талын наринаар сахиһанай үндэһөөр лэ стратегическэ тэнсүүриие хангажа, аюулгүй байдалые бэхижүүлжэ болоно.

Гэбэшье США-гай захиргаан ондоо һанал бодолнуудые хүтэлбэри болгоно. Ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоохо, стратегическэ тогтууритай байдалые бэхижүүлхэ хэрэгтэ 70-аад онуудта СССР болон США-гай олон жэлэй харилсаанай үрэ дүн болоһон ОСВ-2 тухай договорые буруу һүргэхын тула тэрэ урда тээньшье ехэ юумэ хэһэн байгаа. Түрүүшээр энэ договорые эсэслэн баталаагүй һэн. Удаань тэрэнэй зарим дүримүүдые хазагайруулжа, түрүүлэн добтолго хэхэ «Першинг-2» түхэлэй баллистическэ, мүн далита ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхоһон, тэрэнэй зарим дүримүүдһээ хадууриһан байгаа. Харин мүнөө договорһоо сэхэ арсаба бшуу.

Ядерна ба замбуулинай буу зэбсэгүүдээр Женевэдэ үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүд дээрэ, мүн совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй шэнэ уулзалга үнгэргэхэ тухай асуудалаар американ захиргаанай иимэ бүтэмжэгүй хараа шэглэл баримталан бэелүүлдэгыень эдэ бүгэдэ бүришье эли тодоор харуулһан байна. Тэрээн дээрэ аюулгүй байдалай, мүн политическэ зохихо оршон байдалай ядахын сагта нэгэ-хоёр асуудалаар тодорхой үрэ дүнгүүдые туйлахын тула американ талын бэлэн байгаа һаань, иимэ уулзалга үнгэргэхэ гэжэ совет тала батална. Холбоото Штадуудай бэелүүлжэ байдаг иимэ гажа буруу алхамай эдэ бүгэдын алишье талые элирхэйлэн харуулжа шадахагүй байһаниинь ойлгосотой.

Стратегическэ добтолхы буу зэбсэгүүдые хизаарлаха талаар абтаһан хэлсээнүүдые Холбоото Штадуудай буруу һүргэжэ байһыень Совет правительствын хайша хэрэгээр хаража байхагүй байһаниинь элитэ. Бусадай аюулгүй байдал эбдэжэ, сэрэгэй булюу байдалтай болохобди гэжэ американ талын һанаха юумэниинь үгы юм ааб даа.

Мүнөө болотор дурсагдаһан хэлсээнүүдэй бусад гол дүримүүдые США-гай буу зэбсэгүүдэй хэмжээгээр гү, али ондоошье аргаар үлүү гаргаа һаань, Советскэ Союз 1972 оной саг зуурын хэлсээгээр, ОСВ-2 тухай договороор абаһан уялганuудаа бэелүүлхэеэ болижо, сэрэгэй стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу һүргүүлхэгүйн тула шухала бодото хэмжээнүүдые абаха ёһотой гэжэ тоолоно. Мүнөө үедэ зохёогдожо, сэрэгэй хүсэнүүдэй гол зүйлнүүдээр Холбоото Штадуудай булюу юумэ абаха арга эдэ хэмжээнүүд олгохо ёһогүй.

Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай аюулгүй байдалые найдамтайгаар хангахын тула Советскэ Союз саашадаашье бүхы хэмжээнүүдые абаха, уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхын тула бүхы шухала юумэ хэхэ юм.

М. С. Горбачевой хани ёһоор Венгриин Арадай Республикада ошохоёо байһан тухай

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай уряалаар хани ёһоной албанай хэрэгээр һаяын үдэрнүүдтэ ВНР ошохонь.

ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУД БАРЮУЛАГДАБА

Майн 30-да Москвагай Кремлиин Свердловско залда литература, искусство болон архитектурын уран бэлигтэндэ 1986 оной Ленинскэ шангууд баярай оршон байдалда барюулагдаһан байна.

В. В. Быков, И. А. Васильев, Р. Д. Чхеидзе, С. И. Жгенти, Л. Б. Ахвледиани, Т. Н. Чхеидзе, А. Я. Эшпай, Е. А. Лебедев, А. А. Кедринский, Я. А. Казаков, А. К. Кочуев, Н. И. Ода, П. П. Ушаков гэгшэдтэ сугларгашадай альга ташалга доро дипломууд болон хүндэтэ тэмдэгүүд барюулагдаһан байна. Н. И. Бессмертнова, А. М. Кучумов хоёрто шан һүүлдэ барюулагдаха юм.

Ажал хүдэлмэриень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Совет правительствада лауреадууд үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэбэ. Арад зондо хэрэгтэй, үе сагай эрилтэнүүдтэ харюусамаар зохёолнуудые бүтээлгэдэ, саашадаашье бүхы хүсэ шадалаа, бэлиг талаангаа зорюулхабди гэжэ тэдэнэр найдуулаа.

(ТАСС).

КЛУБУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЗҮБЛӨӨН

Республикын соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй «Клуб болон залуушуул» гэһэн научно-практическа конференци байгша оной майн 31-дэ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай соёлой байшан соо үнгэрбэ.

ВЛКСМ-эй обкомой, республикын Профсоюзуудай соведэй, Соёлой министерствын үүсхэлээр тус конференци эмхидхэгдэһэн байгаа.

«КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй, «Клубай эмхи зургаануудые болон спортын түхеэрэлгэнүүдые ашаглалга һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ талаар партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд» гэһэн элидхэл партиин Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагые даагшын орлогшо В. Л. Кургузов хэбэ.

Буряадай АССР-эй соёлой министрын орлогшо А. М. Герштейн «Залуушуулай сүлөө сагые эмхидхэхэ талаар клубай эмхи зургаануудай ажал ябуулгые нарижуулан һайжаруулха хараа замууд» гэһэн асуудалаар элидхээ.

Конференциин үзэмжэдэ табигдаһан асуудалаар Профсоюзуудай соведэй секретарь Л. Л. Болдонов, ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь Ц-Д. Д. Цагадаев, ВСГИК-гай философиин кафедрын доцентын уялгые дүүргэгшэ В. К. Назаров, республикын гэгээрэлэй министерствын түлөөлэгшэ А. К. Яжинова, авиазаводой профкомой түрүүлэгшэ Л. А. Качин, КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь В. Е. Тугутов, Мухар-Шэбэрэй эмхидхэлэй-методическа районно түбые даагша Т. С. Машанова, ВЛКСМ-эй Зэдын райкомой секретарь Б. П. Трофимов, бусад һанамжануудаа андалдаа.

Т. САМБЯЛОВА.

XII ТАБАН ЖЭЛ: хүрдэдхэлгын замаар

МЯХАНАЙ МАЛ ЯАЖА ҮСХЭБЭРИЛЭГДЭНЭ

МАЛ АЖАЛ — ОНСО ШУХАЛА ҺАЛБАРИ

«Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ эдеэ хоолой зүйлнүүдээр оронойнгоо хангалгые эли бодо һайжаруулхын тула хүдөө ажахыда шиидхэхы хубилалта хэхэ хэрэгтэй. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин үргалтые хоёрһоо үлүү дахин эршэдхэжэ, мяха, һү, овощ болон үрэ жэмэс үйлэдбэрилгын хүн бүхэндэ хүртэхэ эрид дээшэлүүлхээр хараалагдана», — гэжэ КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо заагдана.

Жэшээлхэдэ, адууһа мал болон шубуу тэжээхэ, шахан таргалуулха хүдэлмэриине һайнаар эмхидхэжэ, 1990 он хүрэтэр мяха үйлэдбэрилгые 21 миллион тоннодо (үсэлэлгэдэһэн шэгнүүрээр) хүргэхэ зорилго табигданхай.

Хэнэйшье мэдэхээр, үхэр мал, илангаяа мяханай үүлтэрэй мал олоор үсхэбэрилдэг ажахынууд энээндэ ехэхэн хубита оруулха ёһотой болоно.

Хада уула газартай Захааминай районой хэр угһаа хойшо мяханай үүлтэрэй үхэр мал олоор үсхэбэрилдэгдэг, ой тайгын, хада уулын бэлшээридэ тэдэнь адуулагдажа, гаргаша багатайгаар ехэ мяхан абтадаг гэшэ. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ мяханай үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ, илангаяа тугалнуудые эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлэн түлжүүлхэ, удаань тэдэние бэлшээн, шахан таргалуулха дүй дуршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Тэрээн тухайнь энэ хуудаһан соохи материалнууд дотор хэлэгдэнэ.

I. ШЭНЭ ШЭГЛЭЛ ШЭЛЭГДЭЭД

Эгээл хори гаран жэлэй саана эндэхи ажахынууд мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй боложо эхилһэн юм. Һайн шанартай мяха үгэдэг үүлтэрэй мал олон болгохын тула нютагай симментал үнеэд, гунжадта хальмаг, казахай сагаан толгойто мяхалиг үүлтэрэй бухануудые табижа үрэжүүлдэг болоо һэн. Эндэхи нютагуудай байгаалиин эрхэ байдалда гол түлэб хээрын бэлшээридэ ябажа, мүн бэлэдхэгдэһэн үбһэ тэжээл эдижэ, түргөөр томо болохоор, бүхы гаргашануудые богони болзорто харюулхаар үүлтэрэй мал бии болгохо зорилго табигдаа. Тиигэжэ Буряадай хүдөө ажахын институдай профессор К. Т. Мункоев түрүүтэй хэдэн мэргэжэлтэдэй оролдолгоор түрүүн «Победа» колхоздо (Мүнөө Цахирай совхоз) симментал үнеэд, гунжадта хальмаг болон абердин-ангусска үүлтэрэй бухануудые табигдаһан байна. Эдэ малһаа гараһан холимог түлнүүдые нэгэ адли эрхэ байдалда харууһалжа, һайн тэжээлээр хангажа, нютагай байдалда тэдэнэй хэр таараха, түргэн түлжэхэ байһаниинь шэнжэлэгдээ. Симментал болон хальмаг үүлтэрэй малай хоорондоһоо гараһан түлнүүд булюу һайн дүнгүүдые харуулаа. Тэдэнэй амидын шэгнүүр бусадһаа дээгүүр, мяханиинь шье һайн шанартай, хабшуу өөхэтэй байгаа. Мүн иимэ мал эндэхи үбэлэй шэмэрүүн хүйтэн уларилда тэсэмгэй, ой тайгын болон хада уулын бэлшээридэ ядамаггүй бэлшэдэг, элдэб тэжээлшье голонгүй эдидэг байба.

Мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэ шэглэлэй бии болгогдоһон түрүүшын жэлнүүдтэ Далахайн, Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозуудта—хальмаг, Хамниин, Михайловкын, Харацайн совхозуудта — казахай сагаан толгойто үүлтэрэй үхэрнүүдые үсхэбэрилдэг болохо хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ. Тиигэжэ тугалуудые эхэнүүдтэйнь табижа хүхүүлэн түлжүүлхэ, һайн үүлтэртэ эрхим шанартай бухануудые асарха, зоотехническэ тоо бүридхэлые гуримшуулха онсо хараатай хэмжээ ябуулганууд эрхилэгдэһэн юм.

Тусхайлбал, Далахайн совхоздо ахамад зоотехник И. Ш. Сыренов, ажахын директор В. Л. Хартаев болон ажахын малшадай хэшээл оролдолгоор эгээн түрүүн Ростовско областьһоо хальмаг үүлтэрэй 4 буха асарагдажа, 1962 ондо эдэ бухануудай үрөөр үрэжүүлэгдэһэн үнеэдһээ 180 холимог үүлтэрэй түл абтаа. Тэдээнһээ 96 эмэ тугалнуудынь үсхэбэридэ табигдаа юм. Уданшьегүй хоёрдохи үеын 90 тугал, удаадахи жэлнүүдтэ 200—230 тугалнууд абтаа. Тиигэжэ нютагай эрхэ байдалда тааруу мал тэндэ жэл бүри олон боложол байгаа.

Энээн тухай тус совхозой парткомой секретарь Б-Ц. Д. Бадмаев иигэжэ хэлэнэ.

— Мүнөө ажахыдамнай гол түлэб хальмаг үүлтэрэй 5400 гаран үхэр, тэрэ тоодо 1952 үнеэд тоологдоно. Түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ үнеэднай 11.5 процентээр олошоруулагдаа.

Хамниин совхозой мал адуулагша С. Д. Тогмитов иигэжэ нэмэнэ:

— Манай совхоздо баһал мяхалиг үүлтэрэй 3900 эбэртэ бодо мал бии, тэдэнэй 1180-ниинь үнеэд, 90 буха харууһалагдана. Мяханай мал үсхэбэрилдэг 10 тусхай гүүртэ байгуулагданхай.

Холын хараатайгаар, нютагай эрхэ байдалда тааруугаар эмхидхэгдэһэн энэ хүдэлмэриин ашаар район соо мяхалиг үүлтэрэй малай һүрэг эрид олошоруулагдаа. Энэ һалбариин ашаг үрэшье дээшэлүүлэгдээ. Жэшээлхэдэ, 1968 ондо гүрэндэ тус бүридөө дунда зэргээр 242 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүд худалдагдадаг байбал, тэрэнь 1984 ондо 290 килограммда хүргэгдөө. Мяханайнь шанаршье эрид һайжаруулагдаа. Гэхэ зуура, һү ехээр үгэдэг үнеэдэй тоо толгой олошороо, ашаг үрэнь нилээд дээшэлүүлэгдээ. Район соо урданъ үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 996 килограмм һүн абтадаг байбал, нёдондо 1632 килограмм һүн үнеэн бүхэнһөө һаагдаа гү, али тэрэнь 636 килограммаар ехэ болоо.

Һүүлэй мэдээгээр районой совхозуудта мяхалиг үүлтэрэй 35 мянган эбэртэ бодо мал харууһалагдана. Тэдэнэй 15 мянганиинь үнеэд, гунжад юм. Бүхы ажахынуудта нютагай байгаалиин эрхэ байдалда таарулагдаһан хальмаг болон казах сагаан толгойто үүлтэрэй үхэрнүүд харууһалагдана. Санагын, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ болон Михайловкын совхозуудта тусхай үүлтэртэ малай фермэнүүд эмхидхэгдэнхэй. Һүүлэй жэлнүүдтэ мяханай мал үсхэбэрилгэ амяарлагдажа, томодхогдожо, өөрын нэгэ шэглэлтэй болгогдоо.

Ажахынууд хоорондын холбоон хүгжөөгдэжэ, һайн үүлтэрэй мал худалдагдадаг болоо. Енгорбойн совхоздо мяханай мал түргэнөөр түлжүүлхэ, шахаха ажахынууд хоорондын нэгэдэл бии болгогдоо. Үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ ба худалдаха, мяхалиг малые харууһалха технологи хубилгагдаа, һалбариин материально-техническэ бааза жэл бүри һайжаруулагдана. Шэнэ байранууд бодхоогдоно, малай гүүртэнүүдтэ электрын элшэ хүсэн оруулагдана.

Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ урдахи табан жэлэйхитэй сасуулхада эбэртэ бодо малай тоо толгой жэлдээ дунда зэргээр 21 процентээр олошоруулагдаа. Энэ хугасаада мяха үйлэдбэрилгэ — 50 процентээр, үхэрэй мяха гүрэндэ худалдалга 60 шахуу процентээр дээшэлээ. Худалдагдадаг мяханай шанаршье хараа байса һайжаруулагдаа. Нёдондо гүрэндэ тушаагдаһан мяханай 70 процентнь һайн шанартай гэжэ сэгнэгдээ. Харин энэнь 1968 ондо оройдоол 51 процент байһан юм.

гунжадһаа туйлалгадаг олоор абаха, мүн эхэ малые саг болзортонь үрэжүүлхэ, бухы малые гарза хоролтогүйгөөр харюулха хэрэгтэй. Мяханай мал үсхэбэрилхэ технологиин гол эрилтэ юуб гэхэдэ, малай тоо толгойе олошоруулха зүб мүрөөр эмхидхэжэ, шэнэ, түргэн онол аргануудые нэбтэрүүлхэ шухала болоно.

Эндэхи мяханай малай фермэнүүдтэ тугал абаха хүдэлмэри бодото дээрэ ямар бэ гэдэ хараа. Үнгэрһэн жэлдэ мяханай гүүртэнүүдэй олонхинь зуун үнеэн бүриһөө оройдоол 45—50 тугал абажа түлжүүлээ. Тиихэдэ олохон гүүртэнүүдтэ 51-һээ 70 хүрэтэр, мүн гурбан гүүртэдэ зуун эх малһаа 71-һээ 75 хүрэтэр абтаһан байна. Оройдоо дүрбэн гүүртэнүүдтэ — СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой мал адуулагшад Р. Д. Шагжеев, Д. Будаев, Ж. Х. Доржиев, мүн Хамниин совхозой С. Д. Тогмитов гэгшэдэй даадаг гүүртэнүүдтэ зуун үнеэн болон гунжан бүхэнһөө 80-һаа дээшэ тугал түлжүүлэгдээ. Нёдондо ажахынуудта бии байһан 10,4 мянган үнеэд болон гунжадна. Мүн үбэлдөө, зундаа тэдэнь талха тэжээлэй зүйлөөр гүйсэд хангагданагүй. Дүтэлүүрэй, Цахирай, Харацайн совхозуудта буханууд үсөөдэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ совхозуудта буханууд түхеэрэгдэнэгүй. Урданай бэригдэнүүд һэлбэн шэнэлэгдэхэгүй болинхой. Тэдэниие амяарлаха харуулһаар, зоотехническэ эрилтын ёһоор үрэжүүлхэ бэлдэхэ заабаринууд бодотоор сахигданагүй. Эхэ малай һүргэтэ табигдаха бухануудай тубэй фермэнүүдтэ байхагүй, гунжадые үрэжүүлхэ клиническэ шалгалта оруулагданагүй.

Тусхай түхеэрэлгэнүүдтэ үнеэдые бариха үрэжүүлхэ бухануудай үрэ ашагтайгаар хэрэглэдэг. Мүн зоотехническэ тоо бүридхэл, малай үүлтэр һайжаруулха хэрэгшье гуримшуулагдаха ха. юм.

Гэхэтэй хамта зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд районой племхозэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мяханай малай гүүртэнүүдтэ үрэжүүлгын хүдэлмэри тон нарин хиюль, август, сентябрь һарануудта үрэжүүлэгдээ һэн. Далахайн совхозой 1950 толгой эхэ малай 1170 толгойнь баһал энэ болзорто оронодо оруулагдаһан байна. Район дотор нёдондо жэлэй нэгэдэхи квартална — 15, хоёрдохидонь — 19, гурбадахидань—43, дүрбэдэхи кварталда — 23 процент үнеэд үрэжүүлэгдээ һэн.

Тогтоогдоһон саг болзорто үнеэдые туғаллуулхын тула үрэжүүлгын хүдэлмэриине таарууулаар, тусхай графигай ёһоор эмхидхэхэ шухала. Орооңдо оруулагдаһан гунжад 17—18 һаратай, тус тустаа 300 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэй байха зэргэтэй гэжэ эрдэмэй мэргэжэлтэд тоолоно. Далахайн, Санагын совхозуудта гүүртэ бүхэндэнь үнеэд, гунжадые үрэжүүлхэ тусхай хашаа, хорёонууд бэлдэгдээгүй, тусхай станогууд табигдадаг.

Ажахынуудай зөөветмэргэжэлтэд районой племнэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мяханай малай гүүртэнүүдтэ үбэлэй үеын ... дэлмэри тон нарин хи-

дүүлһэнэй, харуулһанһаа, эхэнь саг соонь һалгаахаар бэлдэгдээгүй тэрэнь баһал нилээд дулдыдадаг. Туғалнууд үглөөгүүр, мүн үдэшэлэн эхынгээ дэлэнүүдые хүхэжэ, үдэрэй саг тэдэниие тэжээл амараа бэлэншэдэг, амардаг, үнеэд тэжээл эдидэг. Тиимэһээ тэдэ түргэнөөр түлжэнэ, томо болоно ха юм. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхозой Боргын отделенидэ харуулһанай эхнүүдтэ хүхэдэг 3 һаратай туғалнуудынь эхэнии сагаа бэлшээридэ үнгэрөөдэ, һайса амардаг байна. Харин тиихэдэнь бүхэли үдэртөө эхэтээ сугтаа бэлшэдэг туғалнууд ехээр эсэдэг, өөрөө бэлшэдэггүй. Илангаяа хада уула, уһа шабартай дайдын бэлшээридэ ябахадаа һэжэ мал ехээр хохидоно бшуу.

Тиигэжэ амяарлагдан түлжүүлэгдэһэн туғалнууд 6 һаратайдаа тус тустаа 160—162 килограмм шэгнүүртэй байдаг, харин эхэтээ сугтаа бэлшэдэгнүүдынь 150—152 килограмм байба.

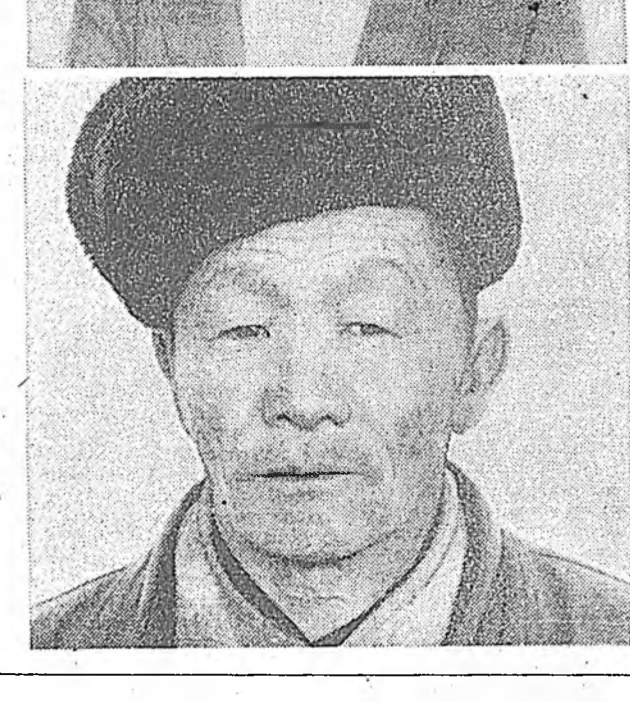
ТАНИЛСАГТЫ: ЗАХААМИНАЙ МАЛШАД

Һарьдаг үндэр уулатай һайхан тала дайдаараа суутай Захааминай малшад зунай түрүүшын һара нюнии ногоондо нинитынгээ адууһа малые гаргажа, элдин сагта эдэнээ эршэмтэйгээр таргалуулхын хойноһоо шармайн оробо. Манай штатнабэшэ фотокорреспондент Н. Гонгоровой буулгаһан эдэ зурагууд дээрэхи һэрюун ундата булагуудаа хадын халаһаа бурьялуулан байгаа хадын бэлшээ-

ринүүдтэ хүдэлжэ байгаа малшадтай танилсагты: 1. Санагын совхозой эхэёэ хүхэжэ тэнжэдэг залуу малнуудай гүүртые даагша Д. Г. Бадмаев. 2. Далахайн совхозой гүүртые даагша Е. Ц. Бадмаева, ажахынгаа ахамад зоотехник В. Н. Самбуев, ветеринарна врач Б. Б. Шагдуров гэгшэтэй зүбшэлдэжэ байна. 3. «50 лет СССР» гэжэ совхозой мал адуулагша Д-Р. Д. Шагжиев. 4. Хамниин совхозой гүүртые даагша С. Д. Тогмитов.

Зуһалаңдаа гаража, үдхэн ногоондо үдэрэй зоргоор малаа бэлшээжэ, үндэр үрэ дүн туйлахаар шармайһан эдэ малшадта амжалта, элүүр энхые хүсэнэбди.

II. ҺАНААГАА АМАРХА ҮНДЭҺЭН ҮГЫ

Энээн тухай Санагын совхозой директор Д. Ш. Будаев иигэжэ хөөрэнэ:

— Бидэ ажахыдаа 1746 үнеэдтэйбди. Тэдэнэй 893-ниинь сэбэр хальмаг мал, 401-ниинь дүрбэдэхи, 452-ынь гурбадахи үеын холимол үүлтэрэй мал болоно. Сэбэр үүлтэртэ 80 бухатайбди. Мүн баһал 340 гунжад харууһалагдана. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ районой ажахынуудта мяханай үүлтэрэй 1180 үхэр худалдажа, 810 мянган түхэригэй олзо оруулаа һэмди. Мяхалиг үүлтэрэй мал үсхэбэрилһэнэй ашаар совхоз нёдондо, мүн үнгэрһэн түсэбтэ табан жэлдэ гүрэндэ һайн шанартай мяха худалдаха даабаринуудаа амжалтатайгаар бэелүүлһэн байна.

Район соо иимэ мал үсхэбэрилгэдэ зарим тэды амжалтануудай туйлагдабашье, бүхыдөө энэ һалбарида горитой дутагдалнууд, шиидхэгдээгүй асуудалнууд бии. Арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ тус һалбарида биратай ехэ үрэ дүнгүүд туйлагдаагүй. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, малай тэжээлээр хүсэд хангагдадаггүй дээрэһээнь болоно. Гадна совхозуудай дирекцинүүд, зооветмэргэжэлтэд мяха үйлэдбэрилгэдэ эмхидхэлэй ажалые үшөөл һулаар ябуулна гэхээр.

Нэгэдэхеэр, үхэрэй мяха ехээр үйлэдбэрилхын тула малай һүрэг олошоруулха үнеэд-

һаа 5220 тугал абтаа. Эхэ малай 4,5 мянганиинь һубайраа. Илангаяа Михайловкын совхоздо үсөөн тугал абтаһан байна. Бүхыдөө 870 үнеэд, гунжадһаань 300 тугал түлжүүлэгдээ. Тус ажахын мал адуулагшад С. Т. Дарижапова 107 эхэ малһаа оройдоол 23 тугал, В. Л. Бандеев 111 үнеэнһээ 34 тугал абаа бшуу. Энэмнай даншье ахир муу үрэ дүн болоно.

Мүн Цахирай, Дүтэлүүрэй, Харацайн совхозуудай мяханай малай фермэнүүдтэ жэл бүхэндэ тон үсөөн түл абтана.

Эхэ малай иимэ олоороо һубайрһанай, тугалнуудай гарзалһанай шалтагаанууд олон. Фермэнүүдтэ үхэрнүүд муугаар эдеэлүүлэгдэнэ, харууһалагдана. Тэдэнь саг болзортоо ороондо оруулагданагүй, искусственна аргаар үрэжүүлгэ хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэнэ. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ, Санагын, Хамниин, Харацайн болон бусад совхозуудай мяханай малай фермэнүүдтэ буханууд жэлэй дүрбэн сагта һүрэг соогоо ябадаг. Тэдэниие илгажа, шэмэтэй һайн тэжээл эдюулхэ хэрэг тоогдоногүй. Тиимэһээ буханууд хүсэ шадалаар һула бай-

гэжэлтэд, малшад адууһа малайнгаа тоо толгойе олошоруулха хэрэгтэ харюусалга ехэтэйгээр хандажа, энээндэ эдэбхитэй, шадамар бэрхэ хүнүүдые томилжо, муу бэшэ дүнгүүдые туйлана гэжэ тэмдэглэхээр.

Далахайн совхоз[...] парткомой секретарь Б-[...]. Бадмаев иигэжэ хэлэнэ:

— Бидэ СССР-эй [...] жэлэй ойн нэрэмжэтэ сов[...]хидой жэшээгээр ажахыдаа [...]л ажалые эрхилхэ тусхай б[...]эг эмхидхээбди. Тэрэнэй бү[...]дэлдэ зоотехник-селекционер, ветврач-гинеколог, бусад мэргэжэлтэд оруулагдажа, автомашина даалгагдаа. Шэнэ албанай гэшүүд малшадтай хамта фермэнүүдэй үнеэд, гунжадые саг үргэлжэ шалгана. Элдэб үбшэнһөө, һубайралгаһаа һэргылхэ хүдэлмэри ябуулна, хээлитэй үнеэдые элирүүлнэ. Мүнөө малшад тэдэнэй табиһан актын үндэһөөр ажаллахадаа, үнеэдэй тугаллаха болзорые урид мэдэжэ, үрэжүүлэгдэхэ үнеэдые амяарлан харууһална, зарим ушарта үнеэдые түргэн ототой болгохо тарилга (стимуляци) хэнэ. Ажахыдамнай бухануудые байлгаха шэнэ байрануудые бодхоохо хүдэлмэри эхилэгдээ.

III. ТУГАЛНУУДЫЕ ОЛООР АБАХЫН ТУЛА

Өөрын онсо илгаатай байгаалитай Захааминда үбэлдөө, хабар эртүүр үнеэд, гунжадые тугаллуулхада һайн гэжэ тоологдоно. Эртэ гараһан түл зунай бэлшээридэ гаратараа бэеэр томо болодог, зунай үедэ эхынгээ элбэг һү хүхэжэ, шэмэтэй зеелэн ногоондо бэлшэжэ, нилээд ехэ нэмэлтэ шэгнүүр абадаг байна.

Мяханай гүүртэнүүдэй эхэ малые гол түлэб зунай һүүлшын, мүн намарай һаранууддта олоор ороондо оруулхада таатай гэжэ дүй дүршэл харуулна. Тусхайлбал, үнгэрһэн жэлдэ Санагын совхоздо бүхы үнеэд, гунжадай хахадынь

нан эмхидхэдэг болохо ёһотой гэһэн асуудал табигдана. Агропромой мэргэжэлтэд, тэрэнэй мал ажалай таһаг (Б. Ц. Самбуев) эхэ мал ороондо оруулха, искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэдэгые анхаралдаа абаха зэргэтэй.

Үрэжүүлгын хүдэлмэриин саг болзортоо түгэсхэгдэхэ гүүртэнүүдтэ нэгэ-нэгэ бухануудые орхигдожо. бусадынь тусхай гүүртэдэ суглуулагдаха, ерээдүйн үрэжүүлгын кампанида һайнаар бэлдэгдэхэ ёһотой. Харин 2—3 һарын үнгэрхэлөөр эхэ малай хэр хээлитэй болоһониинь шалгагдаха байна.

Үбэлдөө, эртэ хабартаа абтаһан тугалнууд зунай элдин сагта түлжүүлэгдэхэ болоно. Нажарай дулаанда тунга ногоотой бэлшээридэ, үнеэдэй элбэг һүтэй байһан хаһада нарай тугалнуудые олоор абажа түлжүүлхэ гэһэн түсэб табигдана гэшэ. Олон жэлэй дүй дүршэл дээрэһээ. мүн эрдэмтэдэй шэнжэлгэнүүд дээрэһээ харахада, зунай сагта үнеэдые тугалнуудһаань амяарлажа бэлшээхэдэ, үдэртөө 2—3 дахин эхынь һү хүхүүлдэг байхада таатай гэжэ тобшолол хэгдэнэ. Гүүртэ бүхэндэ тугалнуудай бэлшэхэ һайн эдинсэ ногоотой тээлниг хорёологдоно. Эндэ заатагүй тунгалаг уһатай горхон байха ушартай. Аадар бороогой үедэ гү, али наранай шанга элшэһээ тугалнуудай хорохо һарабша бодхоогдодог.

Ихэдээ Захааминай районой эрхэ байдалда һайн шанартай, хямда сэнтэй үхэрэй мяха ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэгтэ тугалнуудые эхэнүүдтэнь табижа хүхүүлэн түлжүүлхэ гэжэ ашаг үрэтэй арга болоно. Гэбэшье тэдэниие зүбөөр эдеэ-

Мүн амяарань бэлшээхэдэ, үнеэдшье өөһэдынгөө дураар удаан сагта эдеэлдэг, амардаг, тиимэһээ үбэлжэлгэдэ тобир тарганаар ородог гээшэ. Иимэ үнеэд, гунжад юрэнхыдөө 85 үдэрэй хаһада үрэжүүлгэдэ орожо, жэл бүхэндэ түл үгэдэг байна. Дошхон, зэрэг зантай хальмаг үүлтэрэй үхэрнүүд үдэр бүхэндэ харууһалагдажа, эдеэлүүлэгдэжэ байхадаа нилээд номгордог.

Эхын һү эдиһэн тугалые тэрээнһээнь һалгааха сагынь үбһэ тэжээлээр дутамаг үбэлжэлгын урдахана тудадаг гээшэ. Тиимэһээ энэ хаһада жэжэ малые зүбөөр, һайнаар эдеэлүүлхэ, харюусалга ехэтэйгээр харууһалха шухала болоно. Эгээл тэрээнһээ боложо, үбэлэй үедэ муу байранууд соо байгаад, үшөө үбһэ тэжээлээр дуталдаад лэ мяханда тушаагдаха буруу, хашарагууд бага шэгнүүртэй байна. Жэшээлхэдэ, районой совхозуудта тугалнуудые эхэнүүдһээнь һалгаахын урда тээ толгой бүриинь шэгнүүр хоногто дунда зэргээр 455—535 граммаар нэмэгдэжэ байһан аад, эхэнүүдһээ һалгаагдаһанһаа хойшо тэрэнь эрид бага болодог.

Нёдондо Харацайн совхоздо — 106, Дүтэлүүрэй — 187, Санагын — 205, СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ совхоздо—238 граммаар тэдэнь шэгнүүрээ нэмээһэн байна. 8 һара соо үргэлжэлдэг үбэлжэлгын хаһада тугал, бурууднуудай тус бүриин шэгнүүрые сүүдхын 450—500 граммаар нэмээгээ һаа, хэды ехэ мяхан нэмээгдэжэ абтаха гээшэб. Тиимэ арга боломжо бии гэжэ түрүү дүй дүршэл гэршэлэн харуулна.

IV. ТҮРГЭНӨӨР ТҮЛЖҮҮЛЖЭ ШАДАА ҺАА...

Энээн тухай Санагын совхозой мяхалиг үүлтэрэй малай гүүртые даагша Д. Г. Бадмаев иигэжэ хөөрэнэ:

Үнгэрэгшэ табан жэлэй бүхы табан жэлнүүдтэ тугал бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхын дунда зэргээр 554—659 граммаар нэмээдэг байгаабди. Үнеэн бүриһөө тугал абаха, тэдэнээ тобир тарганаар түлжүүлхэ, бүхы арга шадалаа нарижуулха зорилго табинабди. Нарай тугалнуудые забһартай шалатай, үндэр оёортой таһалгада байлгадагбди. Февраль-март соо абтаһан тугалнуудые намар августда эхэнүүдһээ һалгаахадамнай, тус тустаа 150 килограмм шэгнүүртэй байдаг юм. Тэдэнэр саашадаа түргөөр бэежэдэг, үхэл гарзада ородоггүй. Манай гүүртынхид эртын тугалнуудые 160—170 килограмм шэгнүүртэйгээр эхэһээнь һалгаадаг болохо хүсэлтэй.

Һанамжаяа хэлэхыень Хамниин совхозой мал адуулагша С. Д. Тогмитовта дахин үгэ үгэе:

— Манай коллектив үнгэрһэн арбан нэгэдэхи түсэбтэ табан жэлдэ бүхыдөө 640 тугал абаха даабарияа үлүүлжэ, 650 толгой түлжүүлээ. Юрэнхыдөө тугал бүхэнэй шэгнүүрые хоногто 506 граммаар нэмээгээ һэмди. Мүнөө бүхы 145 үнеэднай үрэжүүлэгдэнхэй. Тугалнууд үдэр бүридэ олоор абтана. Зуун үнеэн бүриһөө 85 тугал абажа, тэдэнэй тус бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 500 граммаар нэмээхэ уялгатайбди.

Хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат В. С. Потаевай шэнжэлжэ үзэһэнэй ёһоор харахада, СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхоздо хальмаг үүлтэрэй малай тугалнуудые 6 һаратайдань тус тустаа 150—160 килограмм шэгнүүртэйдэнь эхэнүүдһээнь һалгаагаад, тусгаар рационоор эдеэлүүлээд, тус бүридэнь 900—960 килограмм тэжээл (бүхыдөө 88—94 килограмм шэнгэдэг протеинэй хүртэхөөр), 620—670 килограмм үбһэн, 1300—1400 килограмм силос, 400 грамм холимог тэжээл үгөөд байхада, тэдэнь тус бүридөө шэгнүүрээ сүүдхын 500 граммаар нэмээжэ, бэлшээри гарахадаа, тус тустаа 260—270 килограмм шэгнүүртэй болодог байба. Намарынь тэд
нүүд 350—360 килогр
тажа, ойро зуура шах
галуулагдаад, 400 гаран
раммтай, тобир тарган
гогдожо, мяханда туш

Үндэр ургаса үгэдэг
най, сабшалангай газар
га эндэхи эрхэ байдал
най бэлшээриие зүбөөр
лэхэ гэшэ шиидхэхы
нартай. Жэл соо үйлэд
дэдэг мяханай дикил
бинь зунайл сагта аб
юм. Эгээл энэ үедэ хям
гашатайшье продукци
бшуу. Юрэнхыдөө, 120
мал бэлшээгдэн таргалу
жэ, тус бүриингээ шэг
80—130 килограмм хүрэ
мээдэг гэшэ. Зунай эл
гоотой бэлшээридэ үхэр
түхэрээн сүүдхэдэ ха
оролдолго ехэтэйгээр
һан зарим малшад
һайн үрэ дүн туйлана.
совхозой түрүү малша
Охинова, Хамниин —
Дудареева, СССР-эй 5
ойн нэрэмжэтэ сов
С. Х. Цыренов болон
бэлшээриин хаһые зүб
рэглэжэ, малайнгаа тус
шэгнүүрые хоногто дун
гээр 1000-һаа дээшэ гр
нэмээдэг. Малда нэмэл
тарьяанай зүйл огто, үг
Үхэрнүүдые наһа
тэнхээ тамираарнь, эрэ
томо, жэжээрнь
бүридхэжэ бэлшээхэдэ
байна. Малаа зунай бэл
гаргахынгаа урда
Санагын, СССР-эй, 60 ж
нэрэмжэтэ совхозууд
марынь иимэ бүлэгүүд
хидхэжэ үбэлжүүлээд
бэлшээридэ гаргадаг.
нуудаа уридшалан то
һон ажалшад үбэлэй ха
барынь, мүн зундаа да
һан үхэрнүүдэйнгээ шэ
ехээр нэмээхын тула
оролдолгоёо бодотоор
ажалладаг заншалтай.
да абаашагдаха малд
лэмжын ветеринарно-
на хэмжээнүүд ябуу
байна. Гэхэтэй хамта зу
шээриин үедэ үхэрнү
бүридэ шэгнэгдэнэгүй,
нуудай хүтэлбэрилэгшэд
сагта холын гүүртэнүүд
нүүрнүүдые хабсарга
байрануудые заһабари
мал үрэжүүлхэ түхеэр
дые бэлдэхэ уялгатай

V. МАЛАЙ ТАРГАН ШАХАЛГАҺАА

Зунай бэлшээриин хаһын дүүрэхэдэ, олонхи ажахынууд мяханда тушаагдаха үхэрнүүдээ шахадаг. Мал шахалгын байранууд ажахынуудта түхеэрэгдэнхэй. Бүхы комплекснуудта тэжээлэй цехүүдые хабсаргаха даабари бэелүүлэгдэнэ. Зунай бэлшээридэ гүйсэд таргалаагүй хашарагууд лэ шахалганда табигдадаг. Сентябрь һарада бүридхэгдэдэг таргалуулгын бүлэгүүдтэ адлирхуу тарган, адли шэгнүүртэй малнууд суглуулагдадаг юм. Энээнһээ гадна, шахан таргалуулгын болзор хараалагдадаг. Харюусалгата тус хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажахынууд хашарагуудые 70—80 үдэрэй, бүри жэжэшэгүүдыень 100—110 үдэрэй туршада шахажа, шэгнүүрыень хүсөөгөөд, мяханда тушаана.

Гэбэшье мяхалиг үүлтэрэй үхэрнүүдые шахан таргалуулха хүдэлмэридэ дутагдалнууд олон. Малай тэжээлэй рацион шэмэтэ бодосуудаар, витаминаар хомордоно. Малай бэедэ шэнгэдэг протеинэй хэр ехэ байһаниинь элирүүлэгдэнэгүй. Тиин ехэ тэжээл гаргашалагдабашье, нэмэлтэ шэгнүүр биратайгаар абтанагүй. Эрдэм ухаанай заабариһаа, түрүү малшадай дүй дүршэлһөө харахада, хямда сэнтэй тэжээл дээрэ багашаг холимол тэжээл (талха тарья) нэмэжэ үгэхэдэ яһала ашаг үрэ ехэтэй байдаг гэжэ элирнэ.

Цахирай совхозой ахамад зоотехник Б. Д. Будаевтай хөөрэлдэхэдэ, тэрэ иигэжэ хэлэнэ:

— Хантури гэжэ газарта мал шахалгын байрада октябрьһаа үхэрнүүднай таргалуулагдаа юм. Ахалагша малшан Б. П. Балдановай хүтэлбэри доро 4 залуушуул үнгэрэгшэ үбэлдөө харууһалһан үхэрнүүдэйнгээ тус бүриин шэгнүүрые хоногто 500 граммаар нэмээһэн байна. Мүнөө зун ажахыдаа мал шахалгын шэнэ байра барихамнай.

Мүн Михайловкын совхозой директор В. Ц. Санжиев иигэжэ хөөрэнэ:

— Ажахын түбһөө холо бэшэ, һалхигүй хонхор газарта мал шахалгын комплекс түхеэрэгдэнхэй. Жэл бүхэндэ үхэрнүүдые эндэ таргалуулнабди. Жэшээнь, үнгэрһэн намар комплексдо герефорд болон казахай сагаан толгойто үүлтэрэй хашарагууд, мүн голодоһондо гаргагдаһан үнеэд шахагдаа. Дүрбэн һара соо үхэр бүхэмнай дунда зэргээр 363 килограмм шэгнүүртэй болгогдожо, гүрэндэ тушаагдаа юм. Тэдэнэй 52 шахамалынь тус бүридөө 400 килограммһаа дээгүүр татаа. Худалдагдаһан 180 үхэрэй 94 процентнь эрхим тарган гэжэ сэгнэгдээ. Энээнэй ашаар ажахыда 32 мянган түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтөө. Мүнөө зунай бэлшээриин һүүлээр мяханай комбинадта тушаагдаха 100 гаран эрэ үхэрнүүд тус комплексдо харууһалагдана.

Районой ажахынуудта мяхалиг үүлтэрэй мал үсх
хүдэлмэридэ 800 шахуу
дэлнэ. Ажалдаа үндэр
туйладаг малшад тэдэн
да олон, һайн шанарт
да сэнтэй мяха үйлэдб
дээшэлүүлхэ арга нүү
дэй нэгэн гэхэдэ, эрх
дүн туйлагшадые зүбө
машуулха, ажалайнь
нарижуулха хэрэг бол

Мал адуулагшадай
гол болон нэмэлтэ
абтаһан продукциин зэр
хэ гү, али үнеэдые
һэнһээ, тугал абаһан
нүүрыень нэмээһэнһэ
дадаг. Дунда зэргээр
центнер мяха үйлэдбэ
түлөө 15 түхэриг, нэг
түлжүүлһэнэй түлөө һ
түхэриг, үрэжүүлһэн нэ
нэй түлөө 2 түхэриг мүн
шадта түлэгдэнэ. Тиимэ
тэрэнэй дүнгүүд ажала
жэлгын, мүн зунай бэлш
хаһада ондо ондоогоо
логдодог юм. Гэбэшье
римай түлбэри туга
эхэдэнь табижа тулж
гүүртэнүүдэй нөөсэнүү
рэнээр ашаглаха арга
гүй гэхээр.

Хамтын подрядта ор
һан гүүртэнүүд лэ һай
туйлана гэжэ дүй дүр
руулна. Жэшээнь, СССР
жэлэй ойн нэрэмжэтэ
до тугалнуудые эхэдэн
жа хүхүүлэн түлжүүл
тэнүүдтэ хамтын подр
тэрүүлхэһээ урид түлн
бүриин дунда зэргээр
сүүдхэдэ 201 граммаар
дэдэг һаа, мүнөө 400 гр
нэмээгдэдэг болоо.
мяханай центнер
өөрынь үнэ сэн 336
һөө 232 болотороо до
лагдаа. Далахайн
малай тус бүриин шү
нэмээлгэ 288 граммһа
граммда хүргэгдөө гэх
нэгэ центнер мяханай
урдынхиһаа 120 шахуу
гөөр бага болоо.

Юрэнхыдөө, район
үйлэдбэрилэгдэһэн үхэ
ханай өөрынь үнэ сэн
ехэ байһаар.

Байгша ондо эндэхи
ехэшье, харюусалгатай
рилгонуудые бэелүүлхэ
болоно. Совхозууд
3200 тонно мяха ху
түсэбтэй. Уялгань 400
рээр ехэ. Энэ хадаа үр
лэйхиһээ зарим тэды
болоно. Тиимэһээ адуу
лай ашаг шэмые дээш
тэдэнэй үхэл гарзые
луулжа, гол түлэб үбһэ
нөөсэлэлгые үргэдхэжэ,
дай ажалай болон ажах
байдал һайжаруулха ш

КПСС-эй XXVII
шиидхэбэринүүдэй үг
районой малшад һайна
гожо, энээниие бодото
рэнь бэелүүлхээр эрмэ

Тус хуудаһа ма
корреспондент Ш. БАК
бэлд

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

...-айхидай БАТА АЛХАМУУД

АЖАЛШАДАЙ ЭДЭБХИ, БЭЛИГ ЭЛСҮҮЛЭН

[illegible]

...рюулхые оролдожо байдаг.

«Нижнеангарсктрансстрой» трестын оньһожоруулгын управленидэ (гансашье эндэ бэшэ, Буряадай участогай томо коллективүүдтэ бүхыдэнь шахуу) үбэл зунгүй һалбаржа, сэсэглэжэ, ногоон ургаса үгэжэ байдаг теплицэ бии юм. Энэ «ажахын» бүхы тарилгын талмай — 1250 дүрбэлжэн метр, тэдэнэйнь 750 дүрбэлжэн метр талмайдань — үгэрсэ, 250 дүрбэлжэн метртэнь — помидор, үшөө 250 дүрбэлжэн метртэнь элдэб үнгын сэсэгүүд таригдажа, үндэр ургаса хураагдадаг байна. Жэлэй ямаршье сагта ээлжээтэ илалта туйлагшадта энэ шэрүүн уларилта дайдада ургуулагдаһан баглаа сэсэг ямар ехэ баяр түхеөдэг гээшэб! Тус управлени хамһабарииингаа ажахыда овощ сэсэг ургуулхаһаа гадна гахай тэжээдэг, мүнөө фермэдэнь 130 толгой харууһалагдана, жэлдээ хүн бүхэндэ 10—15 килограмм мяхан хүртэдэг. Бүхыдөө Северобайкальск хотодо 11.280 дүрбэлжэн метр теплицэнүүд баригданхай. Энэ талмай дээрэһээ жэлдээ дунда зэргээр 700 центнер овощ, 150 центнер мангир, бусадшье ногооной эдеэн хураагдадаг гэжэ арадай депутадуудай Северобайкальскын поссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. А. Бодров хөөрэнэ. Энэ дулаан бэшэ нютагта хүн зониие огородой эдеэгээр хангаха гээшэ бэлэн бэшэ, тэд ажалша хүнэй аша туһада бэшэшье орёо асуудалнууд шиидхэгдэнэ бшуу. Элдүүрилэгдэхэ газарай хоморшье һаань, 92 гектар хубиин...

Уран һайханда дуратайгаар хүмүүжүүлгэ хүнэй ажабайдалые улам гүнзэгы удхатай болгодог, тэрэнэй ажаһуудалые шэмэглэдэг, эрдэм-техникын дэбжэлтэдэ, хүгжэлтые хурдадхалгада нилээд ехэ нүлөө үзүүлхэ аргатай гээд ажабайдал гэршэлнэ. Харюусалга ехэтэй мүнөө үедэ соёлой-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри, ажалшадай сүлөө сагые удха түгэсөөр эмхидхэлгэ журам, гурим шангадхаха хэрэгтэй нягта холбоотой. Һайнаар эмхидхэгдэһэн амаралта, аяншалга, спорт — эдэ бүгэдэн сүлөө сагаа «хатуу харатай» холбохо ябадалтай эрид шанга тэмсэлэй зэбсэг болохо байна.

Хойто-Байгалай районой «Заречный» поселогто «Манай үеын хүн» гэжэ соёлой байшанда Буряад участогта байгуулагдаһан соёлой-спортивна комплекснуудай нэгэн ажал ябуулгаяа эрхилэнхэй. Соёлшод 16-дахи тоннельнэ отрядай, «Тыйский» совхозой ажалшадтай, дунда һургуулиин багшанар болон һурагшадтай нягта холбоотойгоор хүдэлдэг. Һара бүриин һүүлдэ комплексын хүтэлбэрилэгшэд суглархадаа, хэһэн ажалайнгаа дүнгүүдые согсолжо, саашанхи түсэбүүдээ хараалдаг заншалтай. Шефтээ абаһан коллективүүдтэ ошохо, зарим ушарта ойн баярай хэмжээ ябуулгануудта бэлдэхэ, шэнэ ёһо заншалнуудые нэбтэрүүлхэ гэхэ мэтэ хүдэлмэри барагдаха бэшэ: архидалгагүй хурим түрэ бодомжотой, зохидоор үнгэргэхэ, эдиршүүлдэ паспорт барюулха, Совет Армиин албанда үдэшэхэ, ветерануудтай,

...ганса ажалаар бэшэ, мүн бүхы ажабайдалаар һонирходог, ниитэ хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаададагаа гэршэлээ. Экономикын болон соёлой үдэрнүүдэй түгэсхэлдэ болоһон харалга Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярта зорюулагдаһан Бүхэсоюзна фестивальда бэлэдхэлгын эхин болоо үгөө.

Иигэжэ БАМ-ай коллектив бүхэндэ ажалша хүнэй зохёохы эдэбхиие, бэлиг шадабариие элсүүлхын түлөө партийна организацинууд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, профсоюзай болон комсомолой эмхинүүд бодомжотой, үргэн дэлисэтэй хүдэлмэри ябуулха, эсэсэй дүнгүүдтэ, БАМ-айхидай сэдьхэлэй байдалда һайн нүлөө үзүүлхые оролдодог, хараалһанаа бэелүүлжэ шададагшье байна.

«Бидэндэ амжалта хангаха аргатай гол юумэн — олониитын зохёохы эдэбхи мүн» гээд нүхэр М. С. Горбачев хэлээ һэн. Үнэхөөрөөшье, олониитын ажалай болон ниитын эдэбхиие, тэдэнэй эршэ хүсые, үүсхэл оролдолгые хэрэглэжэ шадаагүй һаа, хурдадхалгын бэлэн бэшэ зорилгонуудые бэелүүлхэмнай бэрхэтэй. Энэл ушарһаа БАМ-айхид түрүүшын үдэрнүүдһээ эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэридэ шэнэ онол арганууды, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхые оролдоно. Энэ оролдолгын эрхим һайн дүнгүүдые асархань лабтай. БАМ-айхидай жэшээгээр, хурдадхалгын замаар урагшаа дабшаха — бүгэдын уялга мүн.

Р. ГАРМАЕВ,
манай тусхай корр.

СОВЕДҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ

ШАДАМАРААР ЭМХИДХЭХЭ

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые урагшатайгаар дүүргэхэ зорилго Ахын районой ажалшад урдаа табинхай. Гэбэшье районой колхозуудай, эмхи зургаануудай ажал хүдэлмэридэ шэнэ онол арганууд үшөөл багаар нэбтэрүүлэгдэнэ. Олонхи хүтэлбэрилэгшэд хуушанайхяараа ажаллаһаар. Жэшээлхэдэ, худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай ажал һайжарнагүй: магазинууд баталагдаһан гуримаа эбдэнэ, саг соогоо нээгдэнэгүй. Районой худалдаа наймаанай эмхиин хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэрилэгшэдэй, худалдан абагшадай эрилтэнүүдые нарииnaар хаража үзэнэгүй. Энээнһээ болоод, худалдаа наймаанай баазануудһаа нютагай зоной дунда ехээр хэрэглэгдэдэггүй эд бараан асарагдана. Тиимэһээ үргэн хэрэглэмжын эд бараан хомор гэһэн гомдолнууд орожол байдаг. Мүн хамтын зөөридэ хайша хэрэг хандаха ушарнуудшье бии.

Соёл культурын ажалда дутуу дунданууд олон. Нэн түрүүн, соёлшод ажалшадай сүлөө сагаа үнгэргэлгые һайнаар эмхидхэнэгүй. Залуу мэргэжэлтэдтэ анхарал бага. Энэ ушарһаа болоод, соёлой гуламтануудта хүдэлхэ залуу мэргэжэлтэд үсөөн.

Архидалга, ниитын гурим эбдэлгэ гэхэ мэтэ манай үе сагай байдалтай эбсэшэгүй ябадалнуудтай тэмсэл үшөөл һула. Тосхонуудаа ариг сэбэр байлгаха, болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри һулаар ябуулагдана. Илангаяа «Улаан-Аха» колхозой Хужар тосхондо энэ сэхэ хабаатай.

Сомоной Соведүүдэй дэргэдэ ариг сэбэр сахиха ниитын инспекцинүүд эмхидхэгдэһэн тоотой юм. Теэд тэдэнээ сомоной Соведүүд һайнаар хүтэлбэрилнэгүй. Саашань хэлэхэ болоо һаа, малшадай олоороо байрладаг Нюрган, Хүтэл гэжэ газарнуудта бани үгы. Колхозуудай түб тосхонуудтахи банинууд муугаар хүдэлнэ.

— Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай коллектив бараг һайн ажаллажа байнхай,— гэжэ барилга заһабарилгын участогые эрхилэгшэ нүхэр А. Н. Цыремпилун хөөрэнэ.

Арбан хоёрдохи табан жэлдэ 3 миллион түхэригһөө үлүү мүнгэнэй барилга эрхилхэ ёһотой. Мүнөө барилгын модон бэлдэгдээд байнхай.

Барилгын шанар эрид дээшэлүүлхэ, үгтэһэн оньһон техникэ зүбөөр ашаглаха зорилго тэдэнэй урда табигданхай.

Районой хэлхээ холбооной үзелай коллектив нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб, уялгануудые сүм дүүргэнхэй. Хэды тиигэбэшье, хэлхээ холбооной ажалда дутагдалнууд бии. Нэн түрүүн ажалшадай дунда хэблэл тараалга муугаар ябуулагдана. Орлигто баригдажа байгаа АТС дүүргэгдэжэ, район дотор хэлхээ холбооной хүгжэлтэдэ урагшаа алхам болохо байһаниинь дамжаггүй.

Эндэ Ахын районно Соведэй хүдэлмэриин зарим тэдыы дутагдалнууд дээрэ тогтогдобо гээшэ. Гэбэшье, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хэхэ хүдэлмэри үшөөл ехэ байһаар. Энээн тухай тээ мэндэ болоһон районно Соведэй сесси дээрэ дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоһон байна. Мүнөөүеын эрилтэнүүдтэ хүрэмөөр бүхы хүдэлмэрээ эмхидхэн ябуулха зорилго нютагай Соведүүдэй, бүхы депутадуудай урда табигдаад байна.

В. ГАЛСАНОВ.

Социалис оронуудаар

ПРАГА. Эндэхи һургуулинууд болон гимназинуудай 80 мянган һурагшад профсоюзуудай, Социалис залуушуулай холбооной хүүгэдэй лагерьнуудта ба ниислэл хотын предприятинуудай спортивно-элүүржүүлгын түбүүдтэ зунайнгаа амаралтые үнгэргэхэ юм. Тэдэниие һонирхолтой «ажалай семестр» хүлеэнэ. Тэдэнэр ойн хүдэлмэрилэгшэдтэ туһалха, эм домто ургамалнууд ба үрэ жэмэс суглуулха, ажалай болон дайнай ветерануудтай уулзаха, түүдэгүүдэй дэргэдэ сборнуудые үнгэргэхэ, совет болон чехословак сэрэгшэдэй дайшалхы алдар солын газарнуудаар аяншалгануудые эмхидхэхэ юм.

СОФИ. Болгариин Плевен хотодо зайн галаар хүдэлдэг ниитын транспортын сеть баригжа дүүргэгдээ. 19 километр утатай троллейбусэй линии «Сторгозия» ба «Дружба» гэһэн районуудые хотын түбтэй, промышленна районтой холбоо. Совет заводуудай тамгатай 46 троллейбус энэ замаар ябажа эхилээ. Энэ ушартай дашарамдуулан, болгар-совет хани барисаанай митинг үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ үгэ хэлэһэн хүнүүд хоёр ороной хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаанай болон үрэ түгэс харилсаа холбоонон удха шанарые тэмдэглэһэн байна.

БУДАПЕШТ. Венгриин эгээл үнинэй нүүрһэнэй уурхайн горнягууд гайхамшагта ойн баярые эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэнэ. Эгсэ 125 жэлэй саада тээ Ногград областьдо (Хойто Венгри) түрүүшын тонно нүүрһэн малтагдаһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо 177 миллионһоо дээшэ тонно үнэтэ түлишэ малтагдаа.

Арадай засагай жэлнүүдтэ эндэхи горнягуудай ажабайдалда олон юумэн хубилаа. Мүнөө шахтернуудай бүлэ бүхэниинь аминдаа байратан болонхой. Областиин хото городууд болон һуурин тосхонуудта мүнөөнэй больницанууд, һургуулинууд, хүүгэдэй элдэб эмхи зургаанууд хүдэлдэг. Шахтернуудай ажалшье һураггүй хүнгэн болоо. Тэдэнэй мэдэлдэ хүсэтэй малталгын машинанууд, бусад оньһожоруулагдамал хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүд үгтэнхэй. СССР-тэй аха дүү ёһоной хани барисаанай заншалнуудые хүгжөөхэ зуураа, эндэхи горнягууд хэдэн жэлэй туршада Кемеровскэ областиин горнягуудтай харилсаа холбоотойгоор хүдэлжэ байнхай.

КНДР. Хүн зониие үргэн хэрэглэмжын эд бараагаар гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилготойгоор энэ орондо мэргэжүүлэгдэһэн тусхай магазинууд олоор эмхидхэгдэбэ. Тэндэ эдеэ хоолой болон хүнгэн промышленностиин үйлэдбэрилһэн продукци гол түлэб худалдагдана. Имагтал 1985 ондо хото ба хүдөө нютагуудта 200 иимэ худалдаа наймаанай эмхи байгуулагдаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ороной ниислэлэй ажаһуудалай хэрэглэмжын приборнуудые наймаалдаг магазин соо.

ЦТАК—ТАСС-ай фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТАСС АПН

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН ТУСХАЙ СЕССИ

НЬЮ-ЙОРК. Мүнөө Африкын оронуудта тохёолдожо байһан экономическа гэнгдэнги, үгытэй ядуу байдалай түлөө, социальна орёо шухала зорилгонуудай түлөө нэн түрүүн империализм харюусаха ёһотой. Африка түбидэхи экономическа хүндэ хүшэр байдалые хаража үзэхын тула ООН-ой Генеральна Ассамблейн эндэ боложо байһан тусхай сесси дээрэ дүүрэһэн юрэнхы хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад иимэ тобшолол хэбэ. 91 ороной түлөөлэгшэд, Африкын нэгэдэлэй эмхиин түрүүлэгшэ, Сенегалай президент Абду Диуф тэрээндэ хабаадана.

Баруунай оронуудай транснациональна корпорацинуудай гэмээр Африкын оронууд хайра гамгүйгөөр дарлагдан мүлжэгдэнэ. Африка хадаа бүхы түбинүүд сооһоо эгээл гэнгдэнги байдалтай байна, экономическа үрэ дүнгөөрөө ехэ гээгдэлдэ ороно гэжэ үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүд элирхэйлэн харуулба. Тиихэдэ монополинууд энэ түбиин оронуудһаа жэл бүри 20 миллиард шахуу долларой ашаг олзо абана. Африкын оронууд гадаадын гүрэнүүдтэ ехэ үри шэридэ оронхой, эдэ бүгэдые түлэхын тула тэдэнэр гадаадаһаа ороһон ашаг олзынгоо гурбанай нэгэ хубиие түлэхэ баатай болоно гэжэ делегадуудай олонхид хэлэбэ.

Капитализмын хүндэ хүшэр хойшолонгууд, Африкын оронуудые хайра гамгүйгөөр дарлан мүлжэлгэ эдэ бүгэдын ушар шалтагаан болоно гэжэ Афганистанһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Ф. Зариф хөөрэлдөөнүүдэй һүүлшын үдэр үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Эдэ бүгэдэнһөө гарахын, Африкын оронуудай экономикэ һайжаруулхын тула колониальна байдалые усадхан зайсуулха, байгаалиин нөөсэ баялигуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ талаар тэдэнэртэ бэеэ дааһан байдалыень хангаха, гүрэнэй секторэй үүргэ болон экономикын һалбаринуудые хүтэлбэрилгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ шухала гэжэ хүгжэжэ байгаа олонхи оронуудай түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Империалис томо ехэ оронуудай — США-гай, Англиин, ФРГ-гэй делегадууд сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ түбиие дарлан мүлжэлгэһөө, экономическа хэмжээнүүдые абалгаһаа арсахые бодомжолногүйбди гэжэ элирхэйлэн гэршэлбэ. Энээнэй орондо баруунай гүрэнүүд экономикодо гүрэнэй секторэй үндэһэн шухала үүргэһээ арсаха эрилтэнүүдые Африкын оронуудай урда табяа.

Африкын экономическа асуудалнуудай дэлхэй дээрэхи политическэ байдалтай нягта холбоотой байһыень тусхай сесси дээрэ болоһон хөөрэлдөөнүүд харуулба. Империализмын зүгһөө хашалта харшалалтын, хардалга гүрдэлгын, үгэсөө хёмороохой, сэрэгэй шэнэ добтолгонуудай хэгдэһэнэй ашаар Африкын олохон оронууд буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгада татагдажа, сэрэгэй гаргашануудаа улам үргэдхэһэн байха юм. Империализмын баадхажа байһан буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые үргэдхэхэ гэһэн гол ёһые болюулжа, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, хүгжэлтэ дэбжэлтэ хангаха гэһэн гол ёһо баталха шухала гэжэ делегадууд хэлээ.

ВЕНЭ. Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые ба буу зэбсэгүүдые хороохо тухай эндэ үнгэргэгдэжэ байһан пленарна заседани дээрэ Чехословакиин Социалис Республикын делегацинне толгойлогшо Л. Гандл үгэ хэлэбэ. Уласхоорондын аюулгүй байдалые али бүхы талаарнь хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ тэрэ үгэ соогоо анхаралаа ехээр хандуулба. Советскэ Союзай эб найрамдалта дурадхалнуудые ЧССР бүрин хүсэдөөр дэмжэнэ гэжэ Л. Гандл тэмдэглээ. Энэнь Чехословакиин Коммунис партиин

ПЛЕНАРНА ЗАСЕДАНИ

XVII съездын шиидхэбэринүүд соо бата һууриня олонхой.

Венэдэ үнгэргэгдэжэ байһан хөөрэлдөөнүүд дээрэ али алиндаа таарамжатай үгэеэ ойлголсолгонуудые туйлаха хэрэгтэ социалис оронуудай ехэ оролдолго гаргажа байһые ЧССР-эй делегацинне толгойлогшо заахадаа, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые зогсоожо, мүнөөнэй хэмжээндэнь үлөөхэ гээшэ иимэ үгэеэ ойлголсолгын шухала зүйл болохо ёһотой гэжэ тэмдэглээ. Энэ асуудалые шиидхэлгэһээ эршэмтэйгээр хадууржа байһан НАТО-гай оронуудай хараа бодолые тэрэ эрид буруушааба.

Великобританиин түлөөлэгшэ НАТО-гай оронуудай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, хиналта ба шалгалта тухай асуудалаар элдэб эсын бодомжонуудые найруулхадаа, Венэдэхи хөөрэлдөөнүүд дээрэ баруунай оронуудай бэелүүлжэ байдаг бүтэмжэгүй хараа бодол сагааруулхые һэдээ.

НИКАРАГУАГАЙ МИД БУРУУШААНА

МАНАГУА. ЦРУ-гай хүлһэншэдэй шэнэ гэмтэ ябуулгын түлөө Рейганэй захиргаан гүйсэд харюусаха ёһотой гэжэ Никарагуагай правительство тоолоно. Медигүүдэй бригадын 9 гэшүүд Хинотегын департаментда хохидобо. Контрасуудай табиһан американ миныn тэһэлэлгэһээ тэдэнэр хохидоһон байгаа. Никарагуагай үхибүүдтэ тарилга хэжэ байһан испан медик Амбросио Могоррон энэ аюул уршагта дайралдаа.

Американ хүлһэншэд республикын зэбсэгтэ хамгаалагшадтай тулалдахые айна, эгээл тиимэһээ тэдэнэр амгалан тайбан ажал хэжэ байһан эгээлэй юрын хүн зондо эсэргүү шуһата муухай ябуулгануудые үүдхэнэ гэжэ Никарагуагай МИД-эй США-гай гүрэнэй департаментда эльгээһэн буруушаалгын ното соо хэлэгдэнэ.

Гутамшаг муухай гүрэнэй терроризмын ябуулгануудые дары зогсоохо эрилтэ Никарагуагай МИД США-гай урда табиһан байгаа. Тэдэнэй туһаламжаар Вашингтон сандинис революцине һүнөөхэ һэдэлгээ бэелүүлнэ.

ЭРИД БУРУУШААЛГА

ДЕЛИ. Американ шэб шэнэ буу зэбсэгүүдые Пакистанда үргэнөөр худалдажа байһан дээрэһээнь һанаагаа зобожо байһанаа Инди мэдүүлбэ гэжэ Индиин премьер-министр Раджив Ганди эндэ ерээд байһан гадаадын хэрэгүүдэй талаар США-гай конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатын комитедэй Ази болон Номгон далайн хэрэгүүдэй талаар тусхай комиссиин түрүүлэгшэ Стивен Соларзтай уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Вашингтон болон Исламабадай хоорондо 4 миллиардһаа дээшэ долларой сэрэгэй-экономическа шэнэ үгэсөө баталһантай дашарамдуулан, Индиин хэблэл мэдээсэһэн байгаа. Энэ үгэсөөнэй үндэһөөр американ буу зэбсэгүүдые Пакистан үргэнөөр худалдажа абаха юм.

Эдэ бүгэдэ хоёр ороной хоорондохи харилсаа холбооe улам шахардуу шанга, түгшүүрилтэй болгохо байна гэжэ «Индиан таймс» газетын мэдээсэл соо хэлэгдэнэ.

НАТО-гай СЕССИ

ГАЛИФАКС (Шэнэ Шотландиин провинци). Канадын Галифакс хотын түб ямар бэ даа хүреэлэлгэдэ ороһон юм шэнгеэр үзэгдэнэ: полициин патрульнууд, аюулгүйе сахиха албанай эгээлэй юрын хубсаһа үмдэһэн агентнууд хаа хаанагүй һүндэлнэ. Зэбсэгтэ полици уласхоорондын худалдаа наймаанай түбэй байшангые хэдэн дабхараар хүреэлэнхэй. Журналистнуудта үгтэһэн материалнуудтай хабтаһанууд нарин нягта хиналтада ороно. Гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатай НАТО-гай соведэй хоёр үдэрэй ээлжээтэ сесси эндэ хүдэлмэрээ эхилбэ.

Зүүн болон баруун оронуудай хоорондохи харилсаанай үргэн олон бүхы асуудалнуудые министрнүүд нэн түрүүн зүбшэн хэлсэхэ юм гэжэ Канадын тусхай тушаалтадай, мүн НАТО-гай генеральна секретарь лорд Каррингтон сессиин урда тээ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ. Буу зэбсэгүүдые хинаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха талаар совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй ямараар үнгэргэгдэжэ байһан тухай асуудалда гол анхарал хандуулагдаба. Шэнэ түхэлэй химическэ буу зэбсэг үйлэдбэрилхэ американ программа тухай асуудалые Баруун Европын зарим оронууд зүбшэн хэлсэхые хараална.

САХЮУРТЫН БАГША

ЗУРАГЛААЛ

[illegible]

...шудалжа эхилһэн байна. Тиихэдэ (энэмнай 1960-аад онуудай үе), районой бүхы нютагуудай үхибүүд Ага ерэжэ һурадаг, тиимэһээ нэгэ үеын һурагшадай ажабайдал мүнөөнэйхидэ орходоо һонин шэнгеэр Цырендулма Цыденовнада мүнөө һанагдадаг. Илангала танилнууд олон байха.

Тэрэ бүри аха классуудта һуража ябахадаа, багшын мэргэжэл шудалха тухай бодомжолдог болоо һэн. Илангаяа ород хэлэнэй баялигые ехээр һонирхоһон байна. Ород хэлэ болон бэшэгэй багша Н. Г. Базарон эдир басаганай мэргэжэлээ шэлэн олохо хэрэгтэ ехээр нүлөөлһэн байгаа хаш. Цырендулма Дондокова 1967 ондо Агын нэгэдэхи дунда һургуули дүүргэмсээрээ, Сагаан Уулын дунда һургуулида ахалагша пионервожатын тушаалда бэеэ дааһан ажабайдалайнгаа намтар эхилбэ. Нэгэ жэлэй хугасаа соо Цырендулма ажалай амта яһала таняа, тон шухалань гэхэдэ, багшын мэргэжэл бүхы талаһаань хёрхоор ажаглаа. Гэ...

...түргэн үнгэржэ, Цырендулма Цыденовна ород хэлэ, бэшэгэй багшын дипломтой Зүдхэлиин дунда һургуулида хүдэлхөөр эльгээгдэбэ. Тиихэ үедэ эндэ округой дүршэлтэй багшануудай нэгэн, мүнөө РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн С. Ц. Дугаржапов директорээр ажаллажа байгаа. Энэ хүн залуу багшын ажал хүдэлмэридэ ехэ туһалаа, хойшодоо мэргэжэлээ нарижуулха хэрэгтэнь нүлөөлөө.

Цырендулма Цыденовна Зүдхэлидэ багшалһанай удаа Сахюуртын дунда һургуулида хүдэлжэ эхилээ. Тэрэ гэһээр энэ һургуулида арбан нэгэн жэлэй туршада багшална. Үнгэрһэн хугасаа соо тэрэ нютагайнгаа хэдэн олон эдир үетэниие бэеэ дааһан ажабайдалай утын замда гаргаа. Залуушуулда эрдэм һургуули олгохын хажуугаар, Эхэ орондоо, гэртэхиндээ туһатай хүнүүд болгохоор хүмүүжүүлээ. Мүнөө тэрэнэй хүмүүжүүлһэн залуушуул оронойнгоо элдэб һургуулинуудта

...нэй олонхидынь түрэл «Мир» колхоздоо хүдэлэн, Эдеэ хоолой программа шиидхэлсэнэ. Цырендулма Цыденовна өөрынгөө һургаһан, хүмүүжүүлһэн залуу хүн бүхэнэй хуби заяагаар хододоо һонирхон, тэдээн тээшээ зүрхэ сэдьхэлээ табижал ябадаг. Хүмүүжүүлэгшэ хадаа «Багша» гэһэн нангин үгэдэ, нангин мэргэжэлдэ үнэн сэхэ байха ёһотой гэжэ Цырендулма Цыденовна һайн ойлгонхой. Энэнь бидэнэй тэрээнтэй хөөрэлдөөнһөө элн һэн.

— Багша хадаа ургажа ябаһан залуу үетэнэй хуби заяае шиидхэлсэдэг хүн гээшэ ааб даа. Тиимэһээ үглөө бүхэндэ хэшээлдээ ошоходоо ямар һанал бодолтой, ямар зорилготой ябадагбта?

— Би ород хэлэнэй багшаар арба гаран жэл хүдэлжэ байхадаа, нэн түрүүн үхибүүдые ород хэлэндэ һургаха, тэдээндэ ород хэлэнэй баялигые мэдүүлхэ, һайнаар шудалуулха зорилготой гээшэб. Тэрээнһээ гадна гансашье һуралсалай зорилго бэшэ, мүн Эхэ орондоо, хүн зондоо ту...

...бэшье, тэрэ эдир наһанайнгаа хүсэл эрмэлзэлдэ хуушаараал үнэн сэхэ үлэһэн байгаа. Тиимэһээ хойто жэлынь Буряадай багшанарай институтда шалгалтануудые амжалтатай тушаажа, студент болоод, һуралсалайнь дүрбэн жэл эрдэм мэргэжэл шудална. Зариманиинь дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудые түгэсхэжэ, гэгээрэлэй, элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта, арадай ажахыда амжалтатай ажаллана.

Тон шухалань гэхэдэ, эдэһатай хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хүсэлтэйб.

— Эгээл нигэжэ бодомжолжо, урдаа иимэ зорилготой ябаһандаал Цырендулма Цыденовна ажалдаа амжалтатай, коллективэйнгээ дунда хүндэтэй ябана ёһотой. Һуралсалай энэ жэлдэ тэрэ 4-дэхи, 7-дохи, 8-дахи болон 10-дахи классуудта ород хэлэ болон литература заана.

Цырендулма Цыденовна залуу багшанартай дүй дүршэлөөрөө хубаалдадаг. Сахюуртын дунда һургуулиин ород хэлэ болон бэшэгэй багшанарай методическа нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ юм. Г. Ш. Райданова, С. Б. Ральдина гэжэ залуу багшанар Цырендулма Цыденовнада үе-үе болоод лэ ажал хэрэгэйнгээ талаар хандажа байдаг. Тиимэһээ эдэнэрншье наһаар аха нүхэртөөл адли оролдосотой, бэрхэнүүд багшанар болонхой. Эдэнэр урдаа ямар зорилгонуудай табигдадаг байһые һайн мэдэрнэ.

...Үглөөдэр, нүгөөдэр... Үдэр хоногууд үнгэржэл байха. Харин Ц. Ц. Дондокова үглөө бүхэниие этигэл дүүрэн угтажа, ургажа ябаһан залуу үетэниие шадаал һаа һайнаар һурган хүмүүжүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлдэ эзэлэгдэдэг. Иимэ багшада заалгаһан үхибүүдшье хойшодоо ажабайдалдаа этигэнги, Эхэ орондоо туһатай, шударгы бэрхэнүүд хүнүүд болохо ёһотой.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай штатнабэшэ корр.
Ага.
Шэтын область.

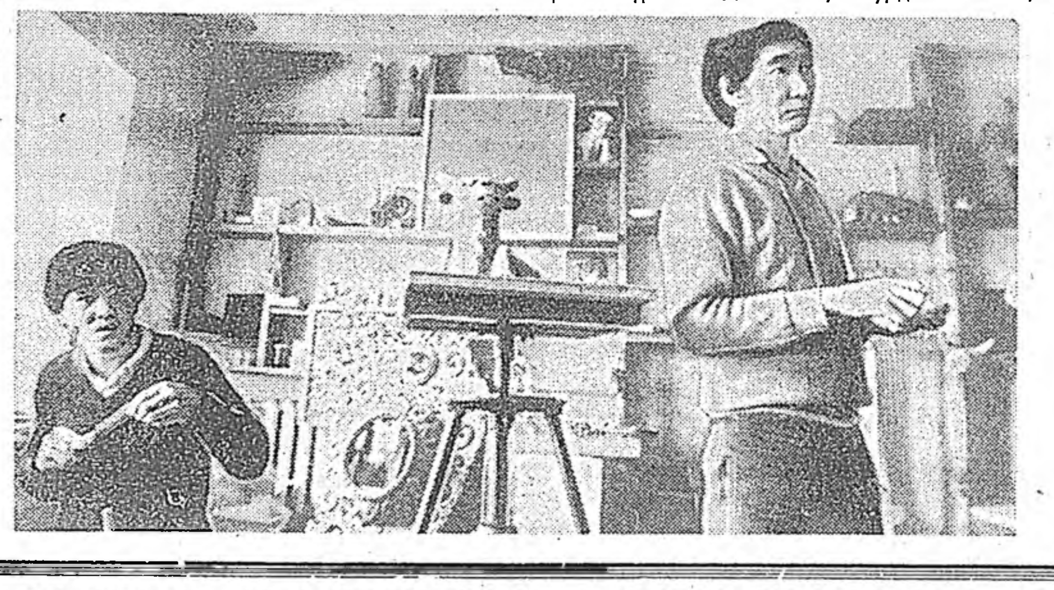
УРАН ДАРХАНТАЙ УУЛЗАЛГА

Хусын эбэр мулижэ, жэгтэй hайхан зүйлнүүдые Балма тоодэйгөө урлахада, бишыхан Максим багтүй ехээр hонирхожо, үетэн нүхэдөөрөө наадахаашье мартажархёод, тэдэ бүтээлнүүдыень «шэнжэлжэ» сагаа барадаг hэн. Уран нарин бүтээгдэhэн амитадай дүрсэнүүдые харахадань, тэдэнь зосоhоо гэрэлтэhэндэл үзэгдэхэ... «Хэээ нэгэтэ би иимээр урлажа шадахагүй гүб?..» — гэжэ хүбүүхэн тиихэдэ өөрhөө асуудагшье байгаа аалам.

Байн тэрэ модо түнхижэ, түмэр hиилэжэ туршаа. Хусын эбэрээршье юумэ урлахадаа дуратай болоо. Модо hиилэжэ бүтээhэн зүйлнүүдынь илангаяа зохид байгша hэн. Энээгээр хизаарлангүй, гартань орохон юумээ тэ уран эдлэл бүтээжэ үрдэхэ оролдогодой бэлэй. Түрэhэн эжынь эдэ бүгэдые шадахагүй бэшэ hаа, юумэ сэхо, эсхэхэдэ угаа бэрхэ hэн. «Хүргэнэй шэнээн бүдөөр хорин захатые бүтээгээрэй» гэжэ Максимай эжыдэн уран эзэнэргүүдые зон магтадаг ёhотой... «Эхээ hажаhан хубуун бэрхэ» гэдэгтэл, Максим эжынгээ, хүгшэн дүтэлжэ урлиинь абаhан байжа, Долгор Логинова, Даша-Нима Цыденов мэтын Захааминай урашуулнүүдэй баян дуршалиинь халан абаа. Түнхэнэй уран дархан Гатаб Базаров залуу мастерай бэеэ бэелхэ үедэнь заабари зүбшөөлөөрөө туhалhан байна. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тума Максим Балсанович түрүүшынгээ багшанарые сэдьхэлээрээ сэгнэжэ, hанаандаа тэдэнэйдээ баярые хүргэжэ ябадаг.

1968 оноос хойшо М. Б. Эрдынеев модоор скульптура hиилэнэ. Тэрэ жэлдэ Сибириин ба Алас-Дурна зүгэй зонально выставкада түрүүшынь бүтээлнүүдээ табигдаа. Тэрэ сагhаа хойшо нэрэтэй түрэтэй ниилээд олон выставкэнүүдтэ мастер хабаадаа. Урлаhан зүйлнүүдынь харагшадай үндэр сэгнэлтэдэ хүртэжэ, ямарханшье выставкын ёhотой шэмэглэл болоно. ГДР, Болгари, Монгол, Румыни, Япон руу бүтээлынь абаашагдажа, искусствада дуратайшуулые хужарлуулhан байна юм.

Максим Балсанович СССР-эй Уран зураашадай холбооной гэшүүн, Буряадай АССР-эй арадай уран зураашадай холбооной гэшүүн. Дуршалтай мастер хэдэн шабинарые hургана. Тэдэнэй нэгэн — Даша Батуев урадаай мастер-

нуудай дархалhан зүйлнүүдые hэльбэн шэнэлхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна.

Хуушанай зүйлнүүдтэ дабтагдашагүй hайхан шэнжыень бусааха шадабарида тэрэниие багшань — бэлигтэй мастер Максим Балсанович Эрдынеев hургаа ха юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. М. Б. Эрдынеев ээлжээтэ бүтээлээ мүлижэ байна. 2. Уран зурааша шабитаяа. «Даша, тэрэниие харал даа... Хэр байнаб!». 3. «Хүдөө нютагай басаган» гэhэн бүтээлынь.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото-зураглал.

ЮУН ХЭГДЭЭБ, ХЭГДЭНЭБ, ХЭГДЭХЭБ?

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨГЭЙ СПОРТЫН ЗУНАЙ НААДАНУУД 1986

ТҮРҮҮШЫН hУУРИДА ГАРААШЬЕГҮЙ hАА...

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө 42-дохи мүрысөөн Хойто-Осетиин ниислэл — Орджоникидзе хотодо болобо. Бүхы союзна республиканууд, Москва болон Ленинград хотонуудай суглуулагдамал командануудай 220 гаран эрхим бэрхэ барилдаашад, тэрэ тоодо Европын 15, дэлхэйн 8 чемпион энэ мүрысөөндэ хабаадаhан байгаа.

Россин Федерациин суглуулагдамал командада аяар 100 гаран барилдаашад орохон.

Эмхидхэлэй комитедэй шиидхэбэреэр мүрысөөнэй түрүүшын үдэр орохон мүнгэ зөөри Чернобыльскын АЭС-тэ болоhон аюул усалда хохидогшодто туhаламжа болгон эльгээгдэhэн байгаа. Мүрысөөндэ хабаадагшад Украинын ханинартаа туhаламжа үзүүлэлгын жасада мүнгэ суглуулбад.

Ороной түрүү hуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ мүрысөөндэ манай республикын барилдаашад алтан медальда хүртөөгүйшье hаа, ехэ амжалта түйлаа.

Нёдондо жэлэй СССР-эй чемпион Борис Будаев түрүүшын үдэр Дагестанай АССР-эй түлөөлэгшэ Артур Муталибовтай уулзахадаа, очкогоор шүүгдэбэшье, саашадаа hэримжэтэй хёрхоор, болгоомжотой наринаар, эдэбхитэйгээр барилдажа, түгэсхэлэй нааданда гараhан байгаа. Эндэ дэлхэйн хоёр дахин чемпион, спортын габьяата мастер Арсен Фадзаевта (Ташкент) очкогоор шүүгдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаба. Энэнь нютагаймнай барилдааша хүбүүнэй — Европын чемпионой үшөө нэгэ амжалта гээшэ.

Багашаг шэгнүүрнүүдтэ манай барилдаашад яhала hайн үрэ дүнгүүдые түйлаа гэжэ хэлэлтэй. Спортын мастер Лубсан Айсуев эгээл хүнгэн шэгнүүртэн соohоо дүрбэдэхи hуури эзэлжэ, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив үшөө дахин дүүргээ.

52 килограммай шэгнүүртэ урбан хүбүүднай — С. Замбаов, В. Миланханов, В. Балдув эрхим зургаанай тоодо орохон байна. ВСТИ-гэй студент, уласхоорондын классай спортын мастер Сергей Замбалов урбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаба.

Ж. БАТОМУНКУЕВ.

Республикын хүдөөгэй спортивна наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөнүүд үдэр, хоногой үнгэрхэ тума дүтэлжэл байнхай. Мүнөө район бүхэндэ байгуулагдаhан эмхидхэлэй комитедүүдэй түлөөлэгшэд ехэ мүрысөөндэ хабаадаха командануудаа бүридхэнэ, районой түрүү hуури эзэлхын түлөө сурхарбаанай наада үнгэргэнэ. Харин ехэ мүрысөө үнгэргэхэ болоhон Зэдын районой хүтэлбэрилэгшэд шухала удха шанартай энэ хэмжээ ябуулгаяа эмхитэй, гуримтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ hаналаа ехээр хандуулна.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура, спортын комитедэй түрүүлэгшэ, хүдөөгэй наадануудые үнгэргэхэ республикын эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Г. Н. Манжуев, «Урожай» бүлгэмэй областной Соведэй түрүүлэгшэ В. Е. Гармаев гэгшэд Зэдын район тусхайтаар ошожо, спортын түхеэрэлгэнүүдые бэлдэхэ, заhабарилха хүдэлмэридэнь туhаламжа үзүүлhэн, заабари үгэhэн байна.

— Зэдын райондо үнгэргэгдэхэеэ байгаа хүдөөгэй спортивна нааданууд хадаа манай Буряад ороной спортын түүхэдэ эгээл ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулга болоно. Тиимэhээ мүрысөөндэ эрхимлэhэн команда, спортсменүүдые урмашуулгын шангууд олоор тогтоогдохо зэргэтэй,— гэжэ нүхэр Манжуев hанамжална.

Районой ажахынууд энэ ехэ hайндэртэ бэлдэжэ эхилhээр унинэй. Илангаяа мүрысөөнүүдэй болохо Петропавловка, Белоозерск, Дээдэ Үшөөтэй, Доодо Бургалтай, Гэгээтэ тосхонууд болбосон түхэлтэй болгогдожо эхилээ. Эдэ хэмжээ ябуулгануудые, хэгдэхэ бүхы хүдэлмэринүүдые нютагай Соведүүдэй эдэбхитэд шанга хиналта доро абаhан байна.

— Нэн түрүүлэн Петропавловка, Доодо Үшөөтэй тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо зорилго урдаа табяа hэмди. Мүн хүдөөгэй Соёлой ордондо хэгдэhэн капитальна заhабарилга дүүрэнтэбэ. Тиихэдэ районой түб — Петропавловкын гол үйлсэнүүд сэбэрлэгдэжэ сагаадагдаа, модод, hөөг бургааhад олоор hуулгагдаа. Мүн Улаан-Үдэhөө ерэhэн харгынууд булта заhабарилагдана. Бүхы юумэн эмхитэй, гуримтайгаар хэгдэжэ байна,— гэжэ Петропавловкын сельскэ Соведэй түрүүлэгшэ В. Г. Селецкий хөөрэнэ.

* * *

— Нижнеангарск хотодо июниин 7—8-най үдэрнүүдтэ хүдөөгэй ажалшадай зунай түрүүшын спартакиада үнгэргэхэ болонобди. Эндэ эрхим үрэ дүн түйлаhан спортсменүүдhээ түгэсхэлэй нааданда хабаадаха командануд бүридхэгдэхэ юм,— гэжэ Хойто-Байгалай районой «Урожай» бүлгэмэй соведэй түрүүлэгшэ С. Бухаев хөөрэнэ.

Районой ажалшадай зунай түрүүшын спартакиадын программада буряад барилдаан, гиир үргэлгэ, волейбол, хүнгэн атлетикэ, аргамжа таталга, сагаалса мэргэлгын мүрысөөнүүд оруулагданхай. Буряад барилдаагаар үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ районой радиоузелай механик, СССР-эй спортын мастер З. Буянтуев, Уоянай госпромхозой хүдэлмэришэн, спортын мастер В. Ярыгин, мастерта кандидат Р. Миминов, Таксимо, Солнечный поселогуудhаа В. Миронов, Д. Багадаев, районой үнгэрэгшэ жэлэй сурхарбаанай чемпион В. Тулаев болон бусад хабаадахаар бэлэдхэл хэжэ эхилэнхэй. Мүн гиир үргэлгөөр үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүдтэ бэлэдхэл hайнтай спортсменүүд Хойто-Байгалай райондо олон юм. Сэхыень хэлэхэдэ, Петропавловка тосхондо болохо спортивна наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха дуратай спортсменүүдэй тоо тус райондо үдэр бүри олошорно. Зүгөөр эдэнэрэй дундаhаа эрхимэй эрхимүүдынь тодоржо, энэ ехэ нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртэхэнь дамжаггүй. Мүнөө эдэнэр үдэр бүри hорёо, мүрысөөнүүдые үнгэргэжэ байнхай.

* * *

Республикын хүдөөгэй спортивна наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха футболой командануд тодоруулагдаба: Зононууд боложо хубаараад наадаhан районуудай командануд соohоо Кабанскын, Загарайн, Ивалгын, Сэлэнгын районуудай командануд шалгаржа, түгэсхэлэй нааданда хабаадаха болобо. Тиихэдэ өөрынгөө районд түгэсхэлэй наада үнгэргэхэ болоhон Зэдын районой футболистнууд наадангүйгөөр, түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэнхэй. Суглуулагдамал табан командын футболистнуудай дунда түрүүшын наадан июниин 11-дэ эхилхээр хараалагданхай.

* * *

ЗАКАМЕНСК. Районой юhэн ажахынуудай, хотын предприяти, эмхи зургаануудай, hуралсалай газарнуудай 400-hаа дээшэ ажалшад физкультурын hайндэрэй зугаа нааданда хабаадалсаба. Майн 30—31-нэй үдэрнүүдтэ спортын олон зүйлөөр мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Эдэ мүрысөөнүүдтэ шалгарhан спортсменүүдhээ районой суглуулагдамал команда бүридхэгдэжэ, Петропавловка тосхондо үнгэргэгдэхэ хүдөөгэй спортивна наадануудай түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

— Буряад барилдаагаар районой суглуулагдамал командын бүридэлдэ дүршэл баянтай бүхэнүүд, районой чемпионууд оруулагдаба. Тэдэнэй дундаhаа буряад барилдаагаар нэгэнтэ бэшэ районой чемпион болоhон, республикын сурхарбаан дээрэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг Хамниин совхозой хонишон Владимир Будаев, мүн тус совхозой жолоошон Юрий Санжиев, дүрэ буляалдалгын барилдаагаар СССР-эй спортын мастер, Енгорбойн совхозой ниитын тренер Гырыл Цындымеев гэгшэдые нэрлэлтэй. Жэшээнь, Юрий Санжиев буряад барилдаагаар республикын хэдэн удаа чемпионой нэрэ солодо хүртэhэн байна. hур харбагшадай суглуулагдамал командада спортын мастерта кандидат Шагдар Хазагаевай нэрэ бусадhаа түрүүлэн дурдагдаба. Тэрэ Харацайн совхоздо hур харбалгаар бэеэ hоригшодые hурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Мүнөө Шагдар Александровичай hурган хүмүүжүүлэгшэдэй хоёрынь СССР-эй спортын мастерай, гурбаниинь мастерта кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртөө юм, — гэжэ районой «Урожай» бүлгэмэй соведэй түрүүлэгшэ К. Ц. Дариев хөөрэнэ.

Захааминай районhоо түгэсхэлэй мүрысөөндэ 60-аад спортсменүүд ерэхээр хараалагдана.

ИВАЛГА. «Хүдөөгэй спортын наадануудта хабаадаха эрхэдэ хүртэхын түлөө мүрысөөн hаяхан манай районд үнгэргэгдэжэ, эгээл эрхимүүд шалгарба. Гильбэрын совхозой хонишон Борис Бардуев, Оронгын совхозой хүдэлмэришэн Даба-Самбу Бальжиев, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын профкомой түрүүлэгшэ Сергей Хахалов, районой хүүгэдэй спортын hургуулиин тренернүүд — спортын мастернууд Баяр Цыренгармаев, Геннадий Галсанов гэгшэд өөhэд өөhэдынгөө шэгнүүрнүүдтэ илалта түйлаhан байна»,— гэжэ бүхэ барилдаагаар тренер, спортын мастер М. Л. Балдаев хөөрэнэ.

Урда урдын жэлнүүдэй сурхарбаануудта районоймнай барилдаашад оло дахин илажа гараhан юм. Нёдондо жэл Борис Бардуев, Владимир Актинов, Баяр Цыренгармаев, Сергей Галсанов хүдөөгэй барилдаашад соohоо эрхимлээ hэн. Эгээл тиимэhээ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэхэеэ байhан республикын хүдөөгэй спортын наадануудта амжалтаяа батадхахые оролдохобди гэжэ Мэлс Лазаревич мэдүүлнэ.

РСФСР-эй спортын мастерай норматив дүүргэhэн, Ивалгын гидромелиоративна техникумэй багша Михаил Овчинников, совхозуудай хүдэлмэришэд Сергей Разуваев, Леонид Дамбаев, Петр Круглов, тракторист Виктор Парфенов гэгшэд гиир үргэгшэдэй командын бүридэлдэ оруулагданхай. Тэдэнэр командаараа шангай hуурида гарахые оролдохо байна. Энэ хараа түсэбөө бэелүүлхэнь хүшэр юм. Ушарынь гэхэдэ, Загарайн, Зэдын, Кабанскын, Хойто-Байгалай, Баргажанай районуудай гиир үргэгшэд гаhар хүсэтэй байhаараа үнинэй алдаршанхай.

Спортын мастернууд — Эрхитуев Ивалгын дунда hургуули дүүргэжэ байhан Люда басагантаяа hур харбалгын зураахай дээрэ хёрхо мэргэнээ туршаха юм.

БАРГАЖАН. Тус район барилдаашадаараа үнихэнэй суурханхай. Гансал Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо СССР-эй спортын 13 мастер хүмүүжүүлэгдэнхэй. Эгээл тиимэhээ тус районой барилдаашадай дээгүүр hуури эзэлхэ хүсэлэнтэй байhаниинь маргаашагүй. Спортын мастернууд Ю. Дугаров, В. Гулгенов, мастерта кандидат Д. Гулгенов болон бусад командын бүридэлдэ ороно.

Уланай дунда hургуулиин багша, РСФСР-эй спортын мастер Базар Цыбикжапов гиир үргэлгөөр оло дахин республикын зоны чемпион болонхой. Тэрээнhээ гадна А. Коневин, К. Соболев, П. Ахандаев, Б. Эрдынеев, Н. Дагбаев болон бусад районойнтоо нэрэ хүндые хамгаалха.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.
Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭГЭЭЛ ҮНДЭР ҮРЭ ДҮН

Хүнгэн атлетикээр бүхэсоюзна мүрысөөн Сочидо үнгэргэгдэжэ, бүхы союзна республиканууд, Москва болон Ленинград хотонуудай суглуулагдамал командануудай 500 гаран атлет хабаадаhан байгаа.

Зунай спортын хаhа сагай түрүүшын энэ ехэ мүрысөөндэ олохон үндэр үрэ дүнгүүд түйлагдаба. Тусхайлбал, «Трудовые резервы» бүлгэмэй тренер — РСФСР-эй габьяата тренер В. Д. Домниной hурган хүмүүжүүлдэг спортын мастер Геннадий Темников 3000 метртэ урилдахадаа, тус зайе 7 минута 49,50 секунда соо гаталжа, энэ жэлдэ дэлхэй дээрэ эгээл үндэр үрэ дүн түйлаба. Тиигэжэ тэрэ республикын шэнэ рекорд тогтооhон байха юм.

Манай командын гэшүүд — уласхоорондын классай спортын мастер П. Яковлев, ЛВРЗ-гэй спортклубай инструктор, спортын мастер И. Зайцева гэгшэд 3000 болон 400 метрэй урилдаануудта эрхим зургаанай тоодо оробо.

Манай корр.

ХЯАГТЫН ХҮГЖЭМЭЙ УЧИЛИЩИ

1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ удаадахи отделенинүүдтэ hурагшадые абаха гэбэл:

Уран зурагай отделенидэ уран шэмэглэгшын мэргэжэл шудалхаар. hуралсалай болзор 4 жэл, 8-дахи, 10-дахи классуудые дүүргэгшэд уригдана.

Хүгжэмэй отделенидэ арадэй инструментнүүд (баян, аккордеон, домра, балалайка, чанза) дээрэ наададаг хүгжэмшэн, хоорые хүтэлбэрилдэг дирижер болохоор. hуралсалай болзор 4 жэл, наймадахи, 10-дахи классуудые дүүргэгшэд абтаха.

Клубна отделенидэ соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэри ябуулдаг эмхидхэлшэ-методистын мэргэжэл шудалхаар. hуралсалай болзор 3 жэл, 8-дахи, 10-дахи классуудые дүүргэгшэд уригдана.

Гурбадахи отделенидэ 8-дахи класс дүүргэгшэд удаадахи шалгалтануудые тушааха:

1. Шэлэhэн мэргэжэлээрээ — уран зурагай отделенидэ — зураг (юумэ хараад зураха), үhан шэрээр зураг урлаха, зурагай найруулга тушаа мэдэсээ харуулха; хүгжэмэй отделенидэ — шэлэhэн инструмент дээрээ хүгжэмтэ зохёол гүйсэдхэхэ, хүгжэмдэ hонороо шалгуулха, хоорой дирижер болохо гэбэл, дуу гүйсэдхэхэ, хүгжэмдэ hонороо, дуу дуулаха шадабарияа шалгуулха; клубна отделенидэ — прозаическа богони зохёол, басни уншаха, клубта үнгэрhэн үдэшэ гү, али кинофильм тухай хөөрөөд, хараhан үзэhэндөө сэгнэлтэ үгэхэ ёhотой.
2. Ород хэлээр (диктант).
3. Ород хэлээр ба литератураар шалгалта бариха (сэжээр).

Дунда hургуулинүүдэй 10-дахи класс дүүргэгшэд иимэ шалгалтануудые тушааха:

1. Шэлэhэн мэргэжэлээрээ шалгалта (8-дахи класс дүүргэгшэдтэй адли байха).
2. Литература (сочинени).
3. СССР-эй түүхэ.

hургуулияа «4» ба «5» сэгнэлтэтэйгээр дүүргэгшэд гансал шэлэhэн мэргэжэлээрээ шалгалта тушааха. Шалгалтанууд июниин 16-hаа эхилхэ байна.

hуралсалай документнүүдые ёhоорнь (буулгабаринууд хэрэггүй), мэдүүлгэ, 286-дахи түхэлэй медсправка, үргэниинь 3 см, үндэрынь 4 см хэмжүүртэй 4 фотозураг, ажаhуудаг газарhаань, түрэлхидэйнгөө хүдэлдэг газарhаа (хэды шэнээн салинтайень тэмдэглэhэн) справканудые, характеристикэ, соёлой таhагуудhаа, ажахынуудhаа предприятинуудhаа гү, али hургуулиhаа үгтэhэн зуушалга — эдэ мэтые бултыень хожомдуулангүй, июлиин 7 болотор удаадахи адресаар эльгээхэдэ болоно: 671830, Хяагта хото, Назимовай үйлсэ, 7, хүгжэмэй училищи, шалгалтын комиссиин харюусалгата секретарьта.

Оролтын шалгалта бариха дуратайшуулда июлиин 7-hоо дуудалга-бэшэгүүд эльгээгдэхэ байна.

Училищиин телефоннууд: директорай — 91-2-94, директорэй орлогшын — 91-1-84, шалгалтын комиссиин харюусалгата секретарьта — 91-1-85.

Уласхоорондын шэнжэлгэ

АТОМНА ТЭhЭЛЭЛГЭНҮҮДЫЕ ХОРИХ

Дэлхэй дээрэ хэды олон зүришэлдөөнүүдэй, арсалдаа буляалдаанай, бэрхэшээлнүүдэй бии байhаншье hаа, миил ажаhууха бэшэ, харин амиды мэндэ үлэхын тулада хүн түрэлтэндэ харилсаа холбооной хэрэгтэй байhаниие Чернобыльско АЭС-тэ болоhон эбдэрэл бүхы үнэн сэхэ хүнүүдые этигүүлбэ. Хүн түрэлтэниие ядерна дайнай аюулhаа зайсуулан абарха зорилгоор Советскэ Союз hүүлэй хэдэн hарын туршада хүн зониие олоор хюдаха ядерна ба бусад зэбсэгүүдые 2000 он болотор хаа хаанагүй гүйсэд дүүрэнээр усадхаха гэhэн бүхэли программа дурадхаха зуураа, химическэ зэбсэг усадхаха тухай, Европодохи газараар дабшадаг сэрэг ба тактическа авиациие горитойгоор хороохо тухай шэнэ дурадхал оруулhан байна. Гүрэн түрын зүб бодомжо ба үндэр харюусалга харуулан, совет хүтэлбэри арбан hарын саада тээ ядерна бүхы тэhэлэлгэнүүдые нэгэн талаhаа даб дээрэ болюулха гэжэ соносхоhон. Майн 14-дэ М. С. Горбачевой телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ мэдүүлhэнэй ёhоор, ядерна тэhэлэлгын тэрэ хорилгые энэ жэлэй августын 6 болотор үргэлжэлүүлхэ гэhэн шиидхэбэри абтанхай.

Совет хүтэлбэриин залан сэхэ хүсэлэл оролдолго ба ядерна тэhэлэлгэнүүдые даб дээрэ нэгэн талаhаа болюулгые гурбадахяа үргэлжэлүүлжэ байhан ушарые уласхоорондын үргэн олониитэ гансахан совет арадай бэшэ, харин бүхы хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалые саашадань бэхижүүлгэдэ ашатай туhатай алхам мүн гэжэ сэгнэhэн байна. Европын, Азиин, Африкын ба Американ хэдэн олон олон гүрэнүүд СССР-эй харуулhан энэ hайхан жэшээе дэмжэхэ эрилтэтэйгээр США-да хандаhан байха юм. Американ эрхэтэдэй гурбанай хоёр хубиhаа дээшэнхинь ядерна тэhэлэлгэ болюулхые хүсэжэ байhан тухайгаа мэдүүлээ.

Ядерна туршалгануудые болюулха з... ООН-ой Генеральна Ассамблейн ш... бэри дотор табигдаа, тиимэ резолюци... лоө 120 гүрэн дуугаа үгэhэн байна, ... ба США-гай хүтэлбэрилэгшэдтэ ха... зургаан гүрэнэй (Аргентинын, Т... Мексикын, Индиин, Танзаниин, Шв... хүтэлбэрилэгшэдэй бүгэдэндэ мэдээ... лоhон хандалга дотор хэдэн зуу м... хүнүүдэй хүсэл эрмэлзэл элирхэй... руулагданхай.

Ядерна туршалгануудые хорихын... тэмсэл үнэхөөрөө бүхы арадуудай... hын хэрэг боложо, дэлисэ ехэтэйгээ... гэржэ байна. М. С. Горбачевой хэлэh... дотор табигдаhан Советскэ Союзай... эдэбхи үүсхэл бүхы дэлхэй дээрэ... тар үргэнөөр hайшаан дэмжэгдэнэ... хойлон хэлэбэл, Европын ямаршье... ниислэлдэ гү, али Хиросимада хой... лалтагүйгөөр уулзалга үнгэргэхэ гэжэ... гай президент Р. Рейгандэ дурад... Хэрбээ тиимэ уулзалга үнгэргэгдэж... шаалтай үрэ дүнгүүдтэй байгаа ... hаань, ядерна зэбсэгүүдэй туршалган... бүгэдэ ниитээрээ ба гүйсэд дүүрэн... рихо тухай уласхоорондын договор... ха хэрэгтэ харгы гаргажа үгэхэ h...

Совет эдэбхи үүсхэлнүүдтэ, бүхы... түрэлтэнэй хүсэл эрмэлзэлдэ Хо... Штадууд юугээр харюусаба гээшэб... үүсхэлые нягта наринаар шэнжэлэн... хабди гэжэ хооhон найдуулга хэлэ... шингтон бодото хэрэг дээрээ hэн... бүдүүлиг муухайгаар, бэеэ үрингээр... саба: майн 21-дэ ядерна ээлжээтэ т... гэ үнгэргөө.

Иимэ эрхэ байдалда ядерна дайн... дэлгые зогсоохонь, шахардуу бай... hулаарулха ба бүгэдэ ниитын бай... гуримшуулгаар уласхоорондын хар... нуудта эрид хубилалта түйлахань бэ...

АФРИКА ТЭМСЭhЭЭР

Урда Африкын арадуудай hаналаа нэгэдэлгын заншалта недели ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэреэр майн 25-hаа 31 болотор үнгэргэгдэбэ. Энэ неделиин эхин Африкые сүлөөрүүлгын үдэртэй зорюута тудалдуулагдаhан. Өөрыгөө эсэслэн сүлөөрүүлхын түлөө Африкын тэмсэлэй штаб болоhон африкан нэгэдэлэй эмхи 1963 оной майн 25-да байгуулагдаhан юм.

Африкын оронуудай диилэнхи олониинь политическэ талаар бэеэ даанхай байдалтай болонхой. Гэбэшье тэдэн транснациональна, нэн түрүүн американ монополинуудта мүнөө болотор гам хайрагүйгөөр дарлан мүлжүүлнэ. Тэдэ монополинууд африкан оронуудhаа үнэгүй сэнгээр түүхэй эдүүдые худалдан абана, өөhэдынгөө продукциие үнэтэй сэнгээр худалдана. Ушар иимэhээ бүхы хүн түрэлтэнэй арбанай нэгэ хуби болохо хүн зонтой Африка дэлхэйн промышленна үйлэдбэридэ оройдоо нэгэхэн процентhээ дээшэ гаранагүй. ООН-ой статистикын мэдээнэй ёhоор, африкан хори гаран гүрэн дэлхэйн эгээл үгытэй ядуу районуудай тоодо ороно, тэндэ хэдэн миллион хүнүүд жэл бүри туража үхэнэ.

Африкан урда зүг илангаяа хүндэ хүшэр байдалтай. Империализм тэндэ бэеэ даанхай гүрэнүүдтэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулга хэхын тулада плацдарм бай... буу зэбсэг ехээр бүтээн гаргалгада, ... бүлэглэлнүүдтэ тэдэниие хабаадуулха... гэ гаргана. Хүршэ оронуудтаа ээрх... римхэй добтолго ходо хэжэ байдаг... ые Вашингтон үмөөрэн дэмжэнэ. ... нада, Замбида ба Зимбабвида ЮАР-... хан добтолhониие, Анголын хилэ з... ниие hануулхада болохо.

hаналаа нэгэдэлгын энэ неделиин пр... маар олохон оронуудта үнгэргэгдэж... hан хэмжээ ябуулгануудаар ЮАР-ай... шарайн илгаагаар хүн зониие дор... гые, африкын оронуудай дотоодын... гүүдтэ хамааралгые болюулха, На... бэеэ даанхай байдал олгохо, Урда... кын расистнуудай ээрхэг түримхэй... ганаудта эсэргүү хэмжээнүүдые ... эрилтэнүүд табигдана. «Уласхоорондын... хы нэгэдэлнүүд ЮАР-ай зүгhөө уласх... дын эрхэнүүдые эбдэжэ байhан үй... миил буруушааха бэшэ, харин гэмтэ... гануудай дабтагдахагүйн тулада тод... бодото хэмжээнүүдые абаха уялгат... гээд колониализмые усадхаха талаар... ой комитедэй тусхай мэдүүлгэ дото... лэгдэнэ.

Дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой бүх... сэнүүд эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай ... лай түлөө тэмсэлдэ бодоhон африкан... дуудые эрид шууд дэмжэнэ.

ДУРААРАА БОЛОХО ГЭhЭН hЭДЭЛ...

Стратегическэ зэбсэгүүдые хизаарлаха тухай совет-американ договор (ОСВ-2) тушаа өөрынгөө захиргаанай ямар hанамжатай байhан тухай США-гай президент Р. Рейган майн 27-до мэдүүлгэ хэбэ. Уhан доогуур ябадаг «Огайо» түхэлэй шэнэ онгосын (ракетоносецой) туршагдажа эхилhэн ушарhаа американ «Посейдон» түхэлэй хуушарhан хоёр онгосын зэбсэгүүдые задалан абахаар шиидхэгдээ гэжэ тэрэ соносхоо. Энэ ушар хадаа «ОСВ-2» договорой эрилтэнүүдые США-гай урдынхи мэтээр ёhо тэды сахиха байhаниие харуулха болоно» гээд президент мэдүүлээ. Гэхэтэй хамта, ОСВ-2 договорые сахин дүүргэхэ хүсэлhөө бэшэ, харин уhан доогуур ябадаг хоёр онгосые ашаглалгын хэтэрмэ үнэтэй болоhон ушарhаа энэ шиидхэбэри абтаа гээд тэрэ онсолон тэмдэглээ. Үшөө тиихэдэ Холбоото Штадуудай далита ракетэнүүдтэй В-52 түхэлэй хүндэ бомбардировщигуудые бүтээн гаргалгые үргэлжэлүүлхэ хүсэлтэй байhаниие президент элирхэйлэн мэдүүлээ.

Американ захиргаанай энэ шиидхэбэри хадаа Холбоото Штадуудай ОСВ-2 договорhоо бодото ёhоор гараhаниие гэршэлэн харуулна. Договороор хараалагдаhан аюулгүй адли тэгшэ байдалтай байха гэhэн ёhо гуримые Вашингтон зуража хаяад, сэрэгэй хүсэнэй талаар яажашье hаань Советскэ Союзhаа булюу байдалтай болохые оролдоно. Мүнөөнэй захиргаанай засагай хүтэлбэридэ ерэhээр үнгэрhэн зургаан жэлэй туршада буу зэбсэгүүдые хороохо асуудалаар юуншье түйлагдаагүй, эбдэг... юумэн тон олон.

Уласхоорондын хэлсээнүүдые ... буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые түргэдхэхэ гэhэн Вашингтоной хараа ... США-гай союзнигуудай зариманайнь ... рэшэлэн Американ өөрынь полити... ба ниитын ажал ябуулагшадай hанаа... бооно, буруушаагданашье. Холбоото... дуудай бүхы союзнигууд ОСВ-2 д... рые сахин дүүргэхын түлөө байhана... дүүлэнхэй. Олониитын hанамжа асу... харуулhанай ёhоор, США-гай өөhэдын... зоной 75 процент буу зэбсэгүүдые хи... доро абаха журамые бэхижүүлхэ хүс... Американ 52 сенатор энэ жэлэй ап... hарада ОСВ-2 договорые сахин дүү... эрилтэтэйгээр США-гай президентдэ... даhан байха юм. Тиихэдэ түлөөлэгч... палатын 220 гэшүүд (бүридэлэйнь ха... олонхид) баhал тиимэ эрилтэтэй бэшэ... гаан байшанда эльгээнхэй.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ ... hаа, США-гай захиргаанай абаhан ... хэбэриhээ СССР өөртөө зохихо ... шолол хэжэ, өөрынгөө, тэрэшэлэн ... юзнигуудайнгаа аюулгүй байдал ар... хамгаалхын тулада, дурсагдагша до... роор хараалагдаhан сэрэгэй хүсэн... тэнсүүриие алдуулхагүйн тулада ... хэмжээнүүдые абаха байна.

Г. ШИШ...
(ТАС...

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45—Баян дээрэ наадаха. 10.00—**Футболоор дэлхэйн чемпионат.** СССР-эй ба Венгриин суглуулагдамал командануд. 11.30—Уран зурагай искусствын бүхэсоюзна недели. 12.00—Шэнэ hонин (12.05 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.20—«Концертын залда — hурагшад». 17.00—«Юун дээрэhээ, юундэ?». 17.30—«Газар дээрэ, огторгойдо, далай дээрэ». 18.00—«Эрдэм ухаан ба ажабайдал».

Улаан-Үдэ. 18.30—Шэнэ hонин (буряадаар). 18.45—«Байгалай үмэнэхи газар дээрэ». 19.25—«Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Эдэ үдэрнүүдэй почто». 20.30—**Футболоор дэлхэйн чемпионат.** СССР-эй ба Венгриин суглуулагдамал командануд. 22.00—«Время». 22.30—«Балет түби дэлхэй дээрэ». 23.45—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Углоонэй гимнастика. 9.20—Баримта... 9.40—«Последний пер... уран hайханай фильм, «Будильник». 11.35—... hургуули». 12.05—... Огинского» — ... фильм. 13.30—Совет ... рагай искусствада к... стын образ. 14.20—... фильм. 14.30—Францу... 15.00—«А. С. Пушкин... атр». 15.45—Дуунай-хо... фическа найруулга. ... «Москва. Чистые пр... зүжэг. 17.40—Шэнэ...

Улаан-Үдэ. 17.45—РС... габьяата артистка Лар... роватай уулзалга.

Москва. 18.30 — Ал... боложо үнгэрhэн Бүх... XIX кинофестивалиин ... хүртэhэн баримтата ф...

Улаан-Үдэ. 19.45—... айлшад». 20.15—«Экра... ле-суглуулбари. 20.45 ... тиль». 20.55—Соносхол...

Москва. 21.00 — ... нойрсогты, багашуул... «...16 хүрэтэр ба ... дээшэ наhатайшуулда» ... — «Время». 22.30 — ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Хүдөөгэй ажалшадай хойшолуулшагүй зорилгонууд» — К. Албашеевэй статья. «Совет правительствын мэдүүлгэ» — ТАСС-ай материал. «Сэдьхэл зүрхэнэй урялаар» — Э. Румянцевай репортаж. «Үдэр бүхэнөө —үндэр ургасада» — Н. Ефимовэй фото-мэдээсэл. «БАМ: үдэр бүриин хэрэгүүд». «Шэжэмтэ замай эдир зээд» — О. Буянтуевай корреспонденци. «Совет ёhо заншалаар»— материалнуудай суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Хүдөөгэй ажалшадай хойшолуулшагүй зорилгонууд» гэhэн К. Албашеевэй статьягай түгэсхэл. «Лектор ба үе саг», «Зохёохы ёhор хэчээхэ шухала» — А. Климовэй статья. «Хурдадхалгын замаар». «Шэнэ шатада гараха»—А. Рухленкын статья.

Гурбадахи хуудаhанда. «Ажалшад hанамжална, дурадхана, шүүмжэлнэ».

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Ажал дээрэ, амжалтатай hуулээр». «Дайрадаhанhаа зоогоо хажа болохобі» — М. Полячегэй статья. «Шэнэ hонин, тоо, баримтанууд—тобшо мэдээсэлнүүд».

Редактор Р. Б. ГАРМАЕ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИ ШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-04574. Заказ № 128. Индекс 04609